

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Arabové 48 v Izraeli

Historie a identita skupiny

Bc. Michaela Zemancová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra Blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

Arabové 48 v Izraeli

Historie a identita skupiny

Bc. Michaela Zemancová

Vedoucí práce:

Mgr. Veronika Sobotková, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2014

.....

Na tomto místě bych ráda v první řadě poděkovala své vedoucí práce, paní doktorce Veronice Sobotkové za její čas, který mi s diplomovou prací věnovala a za poskytnuté cenné rady. Dále bych poděkovala mému příteli Ibrahimovi z vesnice Dár al-Asad, bez kterého by nebyl výzkum možný. Děkuji Ti za podporu a výpomoc s překlady dotazníků a rozhovorů. Děkuji také své rodině, která mě trpělivě podporuje ve studiích.

Obsah

1	ÚVOD	1
1.1	Arabská identita a identita izraelských Arabů.....	1
1.2	Metodologie.....	3
1.3	Struktura textu.....	4
1.4	Cíl práce.....	6
2	ŽIVOT V PALESTINĚ DO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY	8
2.1	Mandát Palestina.....	10
2.2	Obraz arabského zemědělce a dělníka	12
2.3	Ozbrojené konflikty.....	14
2.4	Negativní a pozitivní reakce na židovské osídlení	16
3	DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA A VYHLÁŠENÍ STÁTU IZRAEL... 19	
3.1	Dialogy nároky na vlastnictví Palestiny z pohledu Arabů a Židů.....	20
3.2	Počátek emigrace palestinských Arabů	22
3.3	Vyhlášení státu Izrael a první arabsko-izraelská válka.....	23
3.3.1	Důsledky arabsko-izraelské války na začátek formování izraelsko-arabské identity.....	26
4	IDENTITA IZRAELSKÝCH ARABŮ.....	27
4.1	Formování identity Arabů závisle na vývoji v Izraeli.....	27
4.1.1	Období regulačních nařízení	27

4.2 Formování identity	33
5 JAK ARABOVÉ V IZRAELI VNÍMAJÍ STÁT IZRAEL, KOMPARACE S ARABSKÝMI STÁTY A OSTATNÍMI ARABY	41
5.1 Srovnání Izraele s ostatními arabskými státy	43
5.2 Rozdíly v přístupu k arabskému a židovskému obyvatelstvu	46
6 TRADIČNÍ MAGICKÉ PRAKTIKY U IZRAELSKÝCH ARABŮ .	55
6.1 Magie v islámu.....	55
6.2 Magická praxe ve vesnici Dár al-Asad	56
7 ZÁVĚR	62
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	66
9 RESUMÉ	73
10 PŘÍLOHY	74

1 ÚVOD

V mé diplomové práci se zabývám v českém prostředí ne tolik známou skupinou, která se samozvaně nazývá „Arabové 48“. Jedná se o minoritně zastoupené arabské obyvatele napříč celým Izraelem. V Izraeli je arabské obyvatelstvo rozloženo do tří hlavních oblastí. Více jak polovina všech Arabů žije na severu v Galileji. V centrálním Izraeli, v oblasti nazývané „Trojúhelník“, žije více jak čtvrtina arabské populace. Zbytek, tedy méně jak čtvrtina, žije v Negevu na jihu země.¹ V mé práci se primárně zabývám populací v severní oblasti Galileje, v okolí Nazaretu. Skupina izraelských Arabů vznikla na základě vyhlášení státu Izrael, kdy tito Arabové neemigrovali z bývalé oblasti Palestiny, ale zůstali v nově vzniklém státě, který je určen primárně pro židovskou populaci. Budu se zde zabývat v první části práce historií a v druhé polovině identitou této skupiny.

1.1 Arabská identita a identita izraelských Arabů

V úvodu bych ráda vysvětlila, co pojem arabská identita znamená. Uvedu přiblížení arabské identity od Jawada Sulaimana z článku The Arab Identity z roku 2007. Jawad Sulaiman byl v této době velvyslancem Ománu ve Spojených státech amerických. Ve svém článku popisuje Arabskou identitu jako závislou na islámu. Tedy nehovoří o Arabech jiného vyznání.² V mé práci se také zajímám pouze o skupinu arabských muslimů.

„Arabové mají být definováni svou kulturou, nikoliv rasou. Jejich kultura je formulována zásadními složkami a to arabismem a islámem. Pro většinu Arabů je islám jejich původním náboženstvím, pro všechny Araby je islám také původní civilizací. Arabská identita jako taková je kulturní definicí identity, což znamená být Arab, je být někdo, kdo má svou dominantní kulturu arabismus. Můžou mít jakýkoliv původ, jakékoliv

¹ Jiris, Šabrī, 1976, str. 5

² Sulaiman, Sadek, 2007

*náboženství nebo filozofické přesvědčení. Také mohou být občany jakéhokoliv státu. Být Arab neodporuje tomu být muslim nebo nešemitského původu či nebýt obyvatelem arabského státu.*³

V kontextu definice dále velvyslanec hovoří o nezbytné vzájemnosti mezi arabismem a islámem. Nastiňuje zde až nezbytnou vzájemnost mezi těmito dvěma esencemi. Je těžké definovat jedno bez druhého, protože jsou společně až nerozlučně propletené. Když se podíváme na oba prvky, které jsou v jednu chvíli rozdělené, tak každý ztrácí integrální část sebe sama. Arabismus se měl vyvinout historicky pod vlivem islámu. Arabismus jako jedna z mnoha národních kultur byla nejvíce posílena příchodem a rozšířením islámu. Korán je popisovaný jako arabský. Dával Arabům nové hodnoty jako posílení a znovu obnovení bratrství a etiky mezi sebou a tím podnítil vzestup kultury, která přesahovala kmenové svazy a rasu a otevřel jim náhled na lidstvo jako na celek. Univerzální islám si zakládá na zákazu rasové diskriminace, odmítá sociální rozvrstvení společnosti a je přístupný všem lidem bez rozdílu.⁴

Arabové v Izraeli prochází jistou krizí identity. Zároveň jsou ovlivňováni dvěma významnými faktory a to palestinskou společností, která leží v okupovaných teritoriích a zároveň majoritní židovskou společností, se kterou žijí. Otázka identity u arabské minority v Izraeli je vnímána z pohledu posunů mezi „*izraelizací*“ a „*palestinizací*“. Situace je velmi dynamická a průzkumy, které byly provedené v nedávných letech, indikovaly kolísání identity u izraelských Arabů. V jednu dobu izraelští Arabové zdůrazňují palestinský element ve své identitě a na druhou arabský element, který je vnímán jako více neutrální a toto vše probíhá mezitím, co sebe sama tato populace definuje jako Izraelce nebo izraelské občany. Proces „*palestinizace*“ je do značné míry zapříčiněn faktem, kdy stát Izrael, který je definován jako stát židovský, neposkytl Arabům jistý druh národní identity. Při výzkumech, bylo zjištěno, že by Arabové dali najevo ochotu stát se plnými Izraelci, za předpokladu, kdy

³ Sulaiman, Sadek, 2007

⁴ Sulaiman, Sadek, 2007

system bude upraven tak, že jejich identita bude ve státě významná. Stát prý nepodporuje velkou měrou integraci. Rostoucí pocit odcizení od státu a přirozená potřeba patřit do skupiny, posiluje zdůraznění palestinské součásti v jejich identitě. Izraelský element poté má praktický účel, jako je legální a formální aspekt života ve státě.⁵

1.2 Metodologie

Ke svému výzkumu identity jsem zvolila metodu zúčastněného pozorování, kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Metoda zúčastněného pozorování probíhala od března do dubna roku 2013, kdy jsem v severním Izraeli, ve vesnici Dár al-Asad bydlela s arabskou rodinou. Pozorovala jsem jejich život, tradice a chování. Byla jsem přijata bez komplikací a jak rodina, tak i obyvatelé vesnice se se mnou bavili vstřícně. Prožívala jsem s nimi každodenní život, navštěvovala příbuzné a rodinné známé. V této době nevznikly žádné dotazníky či evidované hloubkové rozhovory. Jednalo se pouze o pozorování a snaha splynout s tradicí, kulturou a každodenním životem.

Metoda kvalitativního výzkumu probíhala na základě hloubkových rozhovorů. Rozhovory vznikly v roce 2014. Nebylo možné se do Izraele, tedy do vesnice Dár al-Asad, z bezpečnostních důvodů dopravit (ve vesnici probíhaly volby do obecního zastupitelstva a ulice nebyly nebezpečné, z důvodu soupeřících rodin). Proto vznikaly hloubkové rozhovory dálkově přes internetové aplikace, jako je *Skype* nebo přes mobilní aplikace *Viber* či *Tango*, které jsou u skupiny velice rozšířené a oblíbené. Tito lidé byli vybíráni náhodně díky zprostředkování rodiny, u které jsem v roce 2013 žila. Jednalo se o obyvatele již zmíněného Dár al-Asadu a také nedaleké vesnice Madžd al-Kurum. Tyto hloubkové rozhovory jsem dále doplnila kvantitativním výzkumem, tedy dotazníky, které byly rozdávány rodinnými příslušníky, zmíněné arabské rodiny, nejčastěji na univerzitě v Nazarethu, kde si je lidé vzali domů, vyplnili a

⁵ Shimony, Batya, 2014, str. 146-147

posléze odevzdali mé arabské hostující rodině. Dotazníky se tak dostaly do celého teritoria severní Galileje. Rodina je poté vyfotila a zaslala mně (opět přes internetové aplikace). Dále byly také dotazníky rozdány ve vesnici Dár al-Asad a Madžd al-Kurum. Dotazníků bylo rozdáno po sto kusech, avšak se mi vrátilo pouze 26 dotazníků. Hlubkových rozhovorů bylo dohromady pět⁶. Všechna jména, která v mé práci uvádím, jsou pozměněna, protože respondentům byla přislíbena plná anonymita.

Nyní popíšu strukturu dotazníků. Otázky jsem sepsala v angličtině a v arabském jazyce, jelikož jsem chtěla mít dotazníky také v mateřském jazyce respondentů. Vzor dotazníku v příloze č. 1. Otázek bylo dohromady šest. Všechny kromě jedné otázky byly určeny k vypsání. Otázky nebyly nijak ohraničeny a respondenti odpovídali individuálně, podle vlastního uvážení. Otázka první – *„Jaké jsou rozdíly mezi Izraelem a arabskými státy?“* Otázka druhá – *„Máte rodinné známé v Palestině?“* Otázka třetí byla kroužkovací – *„Jak se cítíte nejvíce?“* Nabízené odpovědi byly za A) *izraelský Arab*, B) *palestinský Arab*, C) *muslim*, D) *Izraelec*. Čtvrtá otázka – *„Víte o nějakých rozdílech v chování mezi arabskými a židovskými obyvateli ve státě Izrael? Mám na mysli například ve škole, v práci, úřady...?“* Pátá otázka zněla – *„Jste spokojeni se životem v Izraeli? Pokud ne, napište příklad.“* Otázka číslo šest – *„Žili byste raději v Izraeli nebo v nějakém arabském státě?“* a opět napsat příklad. Otázka poslední, sedmá – *„Jste hrdí, že jste izraelští Arabové?“* Tyto otázky byly pokládány také v hlubkových rozhovorech, kde jsem se těmito otázkami zabývala hloubkově a doptávala se na další informace.

1.3 Struktura textu

V první kapitole s názvem *„Život na Palestinském území do druhé světové války“* se zabývám okrajovou historií středověkou a blíže poté britským mandátem Palestinou a usazováním židovských osadníků v zemi. Je zde také nastíněna charakteristika arabských zemědělců své

⁶ S překlady mi pomáhal můj hlavní pomocník a blízký přítel Ibrahim, obyvatel vesnice Dár al-Asad.

doby a dělníků, jak vypadala jejich práce. Následně je věnovaná podkapitola ozbrojeným povstáním, jejich počátky, průběhy a další vývoj. Tato kapitola končí negativními a pozitivními reakcemi na židovská osídlení.

Následná kapitola s názvem „*Druhá světová válka a vyhlášení státu Izrael*“ popisuje historický vývoj v oblasti. Jsou zde dialogy nároků na vlastnictví Palestiny z pohledu Arabů a Židů, jak argumentují své právo na tuto zemi. Zde také nesmí chybět ani počátek emigrace palestinských Arabů do zahraničí. Tyto odchody započaly ještě před vyhlášením státu Izrael. Jako poslední je zde popsáno vyhlášení státu Izrael a důsledek první arabsko-izraelské války na začínající formování izraelsko-arabské identity.

Dalším tématem v mé diplomové práci se již zabývám arabsko-izraelskou identitou, v kapitole pojmenované „*Identita izraelských Arabů*“. V dané kapitole je vysvětleno formování identity v závislosti s vývojem ve státě Izrael. Je zde věnován prostor pro období regulačních nařízení, které omezovaly Araby ve všech strukturách jejich života. V regulačních nařízeních je zakomponován rozhovor s obyvatelem vesnice Dár al-Asad ve spojitosti s konfiskací půdy. Poslední podkapitola se věnuje danému formování identity. Podkapitola určuje hlavní prvky, ze kterých je izraelsko-arabská identita složena. Ve velké míře je založena na mém vlastním výzkumu. Následně se věnuji arabskému jazyku, který jsem zařadila do identity státní příslušnosti. Uvádím příklady ovlivnění arabského jazyka, jazykem hebrejským a tedy ovlivněním identity státní příslušnosti. Zařadila jsem do této kapitoly výzkum Batya Shimony, který studuje knihy izraelsko-arabského spisovatele Sajjida Kashuy, který patří do nové skupiny arabských spisovatelů, píšících výhradně v hebrejském jazyce a jeho díla jsou odrazem krize arabsko-izraelské společnosti, kterou on sám prožívá.

Předposlední kapitola na téma „*Jak Arabové vnímají stát Izrael, komparace s arabskými státy*.“ Zde se také odráží vlastní výzkum, jak

individuálně lidé odpovídali na otázky z dotazníků. Nejdříve se bude jednat o srovnání Izraele s ostatními arabskými státy. Jak se lidé cítí v Izraeli, jestli by raději zůstali v Izraeli či by se raději odstěhovali do arabských států a proč. Jaká negativa a pozitiva stát Izrael respondentům, dle jejich názorů, nabízí. Dalším tématem je rozdíl v přístupu k arabskému a židovskému obyvatelstvu. Zde lidé uváděli, jaké rozdíly pociťují v individuálních přístupech ve školách, v bydlení apod. Je zde také uveden výzkum Karin Tamar Schafferman, který je zaměřen na vztahy mezi Araby a Židy v Izraeli v rozmezí let 2000-2007 a také na podporu pro rovná práva pro izraelské Araby.

Poslední kapitola mé diplomové práce nese název „*Tradiční magické praktiky u izraelských Arabů*“. Tato kapitola byla sepsána na základě zúčastněného pozorování a soužití s izraelskými Araby. V úvodu je popis pohledu islámu na magii, pouze v základních terminologiích. Jedná se o poznatky pouze z obce Dár al-Asad a je zde popsán nejzákladnější rituál, který se provozuje v domácnosti a je součástí téměř každodenního života. Vedle nejzákladnějšího rituálu jde zde popsáno i léčení silného očarování nebo krácení si dlouhého dne věštěním z arabské kávy.

K přepisu arabských slov jsem zvolila metodu od profesora Luboše Kropáčka, jak je uvedeno v *Duchovních cestách islámu*⁷. Arabská slova jako například „*dhikr*“ jsou psána kurzívou. Jména vlastní a jména měst jsou uváděna bez použití kurzívy. U přepisu slov hebrejských jsem využila zjednodušenou fonetickou transkripci dle Pavla Čecha.⁸ Hebrejské přepisy jsou také psané kurzívou.

1.4 Cíl práce

Cílem mé práce je v první polovině popsat historii izraelských Arabů a to před rokem 1948 a po roce 1948. Rok 1948 byl mezním rokem pro

⁷ Kropáček, Luboš, 1992, str. 275

⁸ Čech, Pavel, 2009, str. 332-334

vznik nové kategorie Arabů. Popíši, jak na arabskou skupinu nahlížel nově vzniklý stát Izrael. Na skupinu, která se po vyhlášení státu a po první arabsko-izraelské válce, stala minoritně zastoupenou složkou obyvatelstva. Do té doby Arabové představovali majoritu na území bývalé Palestiny. Ihned po vyhlášení státu, se stali Arabové terčem bezpečnostních nařízeních, z důvodu obrany nově vzniklého státu. V mé práci také popíši, jak tato bezpečnostní nařízení vypadala v praxi. Poté se dostanu do dnešní doby.

Na základě mého výzkumu bych ráda v druhé polovině diplomové práci představila novou skupinu etnických Arabů. Identita těchto Arabů je založená na rozdílné identitě, nežli je identita ostatních Arabů z arabských států. Dále se v práci budu zabývat, jakým způsobem je formována identita skupiny a jaké jsou největší vlivy na arabsko-izraelskou identitu. Dále je mým cílem také popsat pohled mé zkoumané skupiny na vnímání státu Izrael a jak stát Izrael do jisté míry vnímá minoritně zastoupenou arabskou populaci a jak vnímají ostatní arabské státy Arabové v Izraeli. Tyto hypotézy podložím výzkumem, který je blíže popsán v metodologii.

2 ŽIVOT V PALESTINĚ DO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

V této práci se budu zabývat primárně dějinami a identitou v novodobých dějinách, nikoliv starověkými a středověkými. Avšak bych zde ráda připomněla alespoň částečně vývoj v Palestinské oblasti od obsazení arabskými muslimy ve středověku a nastítnit vývoj arabských obyvatel do roku 1948, kde nastává rozdělení Palestinců a izraelských Arabů, kteří se často sebe označují jako „Arabové 48“.

Muslimští Arabové žijí na území Palestiny⁹ od 7. století n. l., od doby, kdy chalífa Omar dobyl roku 638 n. l. Jeruzalém. Od roku 640 n. l. nastala faktická arabská nadvláda. Tak jako většina arabských výbojů na začátku své éry, tak i tento výboj se nesl v duchu tolerance a nulového pronásledování proti jiným náboženským vyznáním. Pro Araby bylo charakteristické, po dobytí jistého území, usadit se za městem a věnovat se zemědělství. Mezitím původní obyvatelstvo, v tomto případě židovské a křesťanské, se soustředilo hlavně ve městech. Původní obyvatelstvo nebylo nuceno ke konverzím k islámu. Avšak lidé začali sami konvertovat k islámu, protože pouze toto náboženství zajistilo postup na společenské rovině. Jeruzalém se již za doby Proroka Muhammada (dále jen Prorok) stal třetím nejsvatějším místem pro islám, hned vedle Mekky a Mediny. Právě v Jeruzalémě Prorok zažil svou duchovní a fyzickou cestu *al-'isrá'* a *al-m 'irádž'*¹⁰. V následujících letech byly postaveny dvě neznámější mešity v Jeruzalémě, kterým byly *Qubbat as-Sachra* (Skalní Dóm) a *al-'Aqsá*. Tím byl zapečetěn osud Palestiny nikoliv pro dvě světová náboženství, ale pro tři, pro křesťany, Židy a nově také pro arabské muslimy.¹¹

⁹ Šlachta, Mojmír, 2007, str. 71

„Pojem Palestina pochází z biblických časů. Název se původně týkal území Pelištejců neboli Filištínců, nepřátel Izraelitů, pásu pobřežní roviny mezi Jaffou a Sinají s centrem v Gaze. V našem kulturním okruhu se termín Palaistinoi poprvé vyskytuje u Hérodota a užívali jej i Římané. Časem se rozšířil na celé území mezi Středozemním a Mrtvým mořem, od úpatí Hermonu na severu k Beerševě na jihu.“

¹⁰ *al-'isrá'* – je cesta Proroka z Mekky do Jeruzaléma, která byla zprostředkována archandělem Gabrielem, *al-mirádž* je cesta Proroka k Bohu

¹¹ Pojar, Miloš, 2009, str. 24

Za doby vlády dynastie Abbásovců, která roku 750 n. l. vystřídala dynastii Umajjovskou, se začaly za vlády chalífy Hakíma šířit protikřesťanské a protižidovské nálady. Především protikřesťanské nálady byly záminkou pro vyhlášení pozdějších křížových výprav. V období 1099 – 1291 vznikala tzv. křižácká království. Středověké evropské období končí dobytím města Akko Mameluky již ve výše zmíněném roce 1291. Následuje období mamelucké nadvlády. Díky mamelukům se stal islám majoritním náboženstvím v palestinské oblasti. Roku 1517 byli Mameluci poraženi osmanským sultánem Selimem I., tím započala dlouhá osmanská nadvláda až do roku 1917. Ke konci své éry Osmanská říše značně slábla a úměrně na oslabení se zvyšoval vliv a činnost západních mocností, zejména Velké Británie.¹²

Jak na vývoj, tak na demografii Palestiny na počátku 20. let měl velký vliv sionismus¹³. V 18. století žilo na území Palestiny přibližně 300 000 obyvatel arabského původu. Počet židovské populace v této době byl o poznání menší, bylo to přibližně 5 000 obyvatel. Mezitím v diaspoře žilo kolem tří milionů Židů. V roce 1880 byl počet židovského obyvatelstva výrazně vyšší, cirká 24 000. Stále se ale jednalo mezi arabskými usedlíky o minoritu. V roce 1880 byl počet palestinských Arabů skoro 470 000. Před první světovou válkou proběhly dvě *alíji*¹⁴, avšak ani ty nezasáhly radikálně do poměru složení populace v Palestině. Poměr se začal měnit až v meziválečném období a také před vyhlášením státu Izrael. Nicméně stále Arabové tvořili většinové obyvatelstvo v poměru 2:1.¹⁵

Arabské myšlenky ve 20. století více nežli sionistické tendence řešily své přání získat samostatnost na upadající Osmanské říši a začal se formovat arabský nacionalismus. Tím se zvyšoval požadavek na vlastní nezávislý stát. Po vypuknutí první světové války přijala Velká Británie spolupráci od Arabů v boji proti Turkům. Hlavní postavou

¹² Čejka, Marek, 2007, str. 17-18

¹³ Sionismus je ideový směr, který vznikl v 19. století mezi evropskými Židy. Hlavním cílem vedoucích představitelů bylo (a do dnešních dní stále představuje imigrační politiku státu Izrael) přesídlení Židů do země Izraelské. Hlavní bod představovalo vytvoření Izraelského státu a následně také jeho udržení.

¹⁴ *alíja*: je název pro židovské přistěhovalectví Židů do Palestinské oblasti a dnes přímo do státu Izrael

arabského povstání byl šaríf Husajn.¹⁶ Šaríf Husajnovi byla přislíbena podpora národní samostatnosti v arabském světě od vysokého komisaře v Egyptě Sira McMahon. I přes sliby Velké Británie Arabům byla roku 1916 vytvořena tajná Sykes-Picotova (viz příloha č. 2) dohoda, která rozdělovala Osmanskou říši do sfér vlivu Západních mocností, a která vůbec nezohledňovala sliby dané arabskému obyvatelstvu prostřednictvím McMahonovy korespondence.¹⁷

Na konferenci v San Remu roku 1920 dostala Velká Británie a Francie mandát na území v bývalé Osmanské říši, jak bylo stanoveno v Sykes-Picotově dohodě. Mandát Palestina spadal pod sféru vlivu Velké Británie. Z tohoto mandátu bylo roku 1921 vyčleněno dále Zajordánsko (Transjordánsko). Ještě téhož roku se zvedla arabská vlna násilí v Jeruzalémě, která byla mířena převážně na židovské obchody.¹⁸

2.1 Mandát Palestina

Za mandátu Palestina (příloha č. 3) byl počet arabského obyvatelstva již 840 000 lidí. Křesťanských palestinských Arabů bylo cca 75 000 a oproti muslimským palestinským Arabům byli v minoritě. Křesťanští Arabové byli více vzdělaní a představovali střední třídu. Jejich práce byla primárně ve složkách mandátní administrativy. Život palestinských muslimských Arabů byl více či méně zaostalejší. Hlavním zdrojem obživy bylo pěstování obilí, zeleniny, olivového oleje a tabáku. Žili převážně ve velice nuzných podmínkách, kde hygiena byla z dnešního měřítko na velmi nízké úrovni. Proto není žádným překvapením, že trpěli nemocemi jako je úplavice nebo parazitárními onemocněními. Nicméně

¹⁵ Čejka, 2007, str. 26

¹⁶ Husajn ibn Alí al-Hášimí: 1916 vyhlašuje nezávislost Hidžázu, předtím byl šarífem a emírem z Mekky, dostupné:
http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/mista-kde-to-vre/nadeje-velkeho-sarifa-ix-dil_161191.html#.U5UxLvnV9Cg

¹⁷ Čejka, Marek, 2009, str. 27-33

¹⁸ Čejka, Marek, 2011, str. 22

ve srovnání s ostatními arabskými státy jejich podmínky byly průměrné až nadprůměrné.¹⁹

Při postupném usazování židovského obyvatelstva na území Palestiny se Arabům naskytly nové ekonomické příležitosti. Rozvíjely se například trhy, kde nejvíce participovali právě Arabové. Díky nově vznikajícím pracovním místům se Arabské obyvatelstvo stěhovalo do lokalit s výrazným židovským osídlením. Od roku 1882-1900 již při první *alíje* bylo cílem sionistů nakoupit pozemky. Tento postup byl založený na evropském principu kontroly země a práce a výsledkem mělo být odstranění či přemístění domácího obyvatelstva.²⁰

Přístup Britů, kteří měli Palestinu v mandátní správě, k židovskému osídlení byl zprvu až nesnášenlivý. Britské chování tímto přístupem nahrávalo k jistým příležitostem vzájemné spolupráce mezi židovskou a arabskou stranou. Roku 1922 proběhlo několik neoficiálních setkání lídrů židovské a arabské strany. Za arabskou stranu se účastnilo těchto jednání ihned několik arabských myslitelů své doby, jako byl Rašíd Rida ze Sýrie (značnou část svého života působil v Egyptě) či Emil Ghori, vydavatel egyptských novin *al-Ahrám*. Za stranu židovskou byl přítomen kupříkladu Ašer Sapir, který měl velice dobré styky s arabským světem. Mezi oběma stranami padaly různé návrhy. Jedním z těchto návrhů bylo zapudit Balfourovu deklaraci a spojit své síly společně a ustanovit stát. Avšak Úřad pro kolonie, když se dozvěděl o těchto plánech obou stran, se postaral o konec těchto diskuzí, protože mandát Palestina nebyl stále ratifikován. Velká Británie rozhodně nechtěla přijít o možnost pravomocí v této oblasti.²¹

Židovské obyvatelstvo si s sebou neslo několik významných zkušeností z dob diaspory. Díky západnímu stylu života měli více ekonomických možností a tzv. „šli s dobou západu“. Studovali na vysokých školách v různých částech Evropy. Byli obeznámeni s

¹⁹ Sachar, Howard, 1999, str. 155

²⁰ Swedenburg, Ted, 2003, str. 5

²¹ Sachar, Howard, 1999, str. 156

technickými pokroky dvacátého století. Někteří arabští nacionalisté si toho byli vědomi. Narůstala obava z židovského přistěhovalectví. V roce 1921 se stal velkým jeruzalémským muftím Hadž Muhammad Amín al-Husajní (dále jen Amín al-Husajní). Amín al-Husajní měl nepřátelský postoj jak k mandátnímu ustanovení, byl také silný antisionista. Usazené arabské obyvatelstvo se v této době přiklánělo ke dvěma myšlenkovým směrům, které byly reprezentovány Amínem al-Husajním a Radžíbem-bej al-Našašibím (rodina Husajní a Našašibí²² společně soupeřily o významné posty v zemi). Díky těmto dvěma stranám byla v zemi jakási relativní rovnováha.²³

2.2 Obraz arabského zemědělce a dělníka

Za osmanského sultána Abdalhamída II. byly pozemky v Palestině pod ochranou sultánovou a arabští zemědělci se nemuseli obávat krutých výběrčích daní. Avšak Abdalhamíd II. byl sesazen roku 1909 a nabyté statky přešly do rukou státu a tím byly k mání k dalšímu prodeji. O palestinskou půdu se zajímalo velké množství kupců. Díky korupci ve státní správě byly pozemky prodávány velice levně od úplatného státního aparátu. Arabští zemědělci, kteří byli usazeni na těchto pozemcích již několik stovek let, o těchto prodejích ostatně ani nevěděli. Noví vlastníci půdy sídlili nejvíce v libanonském Bejrútu. Se zvyšujícím zájmem sionistických osadníků na nákup půdy se úměrně zvyšovala i cena za pozemky, nicméně pozemky byly prodávány židovským osadníkům i přesto za zlomek ceny.²⁴

Všeobecně se v dané době počítalo s tím, že průměrné arabské rodině stačí na obživu cca 13 ha. Z toho vyplývá, že se spokojí s menším pozemkem. Samozřejmě, pokud by se pořídili například krávy na mléko či jiný dobytek, tak by stačila rozloha pozemku o menší výměře. Nejlepší na

²² Dle Lebrecht, Hans, 1984, str. 118: Radžíb al-Našašibí (umírněný) byl jmenován starostou Jeruzaléma a Amín al-Husajní (rázný) byl dosazen na post muftího (nejvyšší náboženský představitel v zemi) Nejvyšší muslimské rady.

²³ Sachar, Howard, 1999, str. 156-157

²⁴ Musil, Alois, 1937, str. 67-68

obživu byly banánové a pomerančové plantáže. Cena těchto pozemků byla o poznání vyšší a drtivá většina arabských zemědělců si plantáže nemohla dovolit. Na základě prodeje půdy na území Palestiny židovským osadníkům se arabské obyvatelstvo potýkalo s nedostatkem půdy. Na základě tohoto nedostatku byla zřízena Simpsonova komise, která měla za úkol zjistit, kolik arabských rodin přišlo o svůj zdroj živobytí a výdělku na obdělávané půdě. Komise měla také na starosti zjistit další informace o tom, jak nově odvodnit či zavodnit neúrodnou půdu nebo nalézt nové přístupy ke znovu zúrodnění půdy. Při silících prodejích půdy, kterou dosavadní majitelé prodávali s velkým nadšením (cena půdy se stále zvyšovala) vznikla nová kategorie obyvatelstva – „*Arabů bezzemků*“. Arabové ztráceli půdu a neměli jak jinak se živit, nežli zemědělstvím, protože tak to dělávali po několik generací. Komise se shodla, že pokud nebudou vnější příspěvky, tak bezzemci, ale také drobní zemědělci se ocitnou v beznadějně bídě.²⁵

Britská vláda se zavázala půjčit dva miliony liber, z této půjčky měla být částka dvě stě padesát tisíc liber vymezena pro usazení arabských bezzemků na uměle zavlažované půdě, především v jižním distriktu. Zbytek peněz měl být použit jako dlouhodobá půjčka jak arabským, tak židovským zemědělcům. Život arabského zemědělce není jednoduchý. Nejen, že musí platit vysoké daně, ale také si často půjčuje u lichvářů na vysoký úkor, aby se mohl uživit. Židovští imigranti arabské zemědělce ani nechtěli na svých polích zaměstnávat. Tím se arabské zemědělské rodiny dostávají do nepříjemné situace a stávají se zadlužené. Od vyhlášení mandátní správy nad Palestinou roku 1920 byla více jak třetina pozemků a půdy zabrána Židy, Řeky či Armény. Britská vláda se snažila vypomoci z nuzné situace zemědělským rodinám. Snížila se část daní, zdokonalení chovu dobytka... Arabští zemědělci si od turecké správy nepolepšili ani v mandátu Palestina.²⁶

²⁵ Musil, Alois, 1937, str. 68-70

²⁶ Musil, Alois, 1937, str. 69-70

Není poté žádné překvapení, když se palestiniští Arabové po právu začali obávat o svá živobytí, o své domy a o svou půdu, když viděli, jak sionističtí osadníci nejen že rychle skupovali půdu, ale také se jim vedlo v pěstování. Nepřekvapí nás také, že arabské obyvatelstvo započalo svá první větší povstání proti židovským usedlíkům, ze strachu o budoucnost svou a také své země.

Hospodářské odvětví za mandátu Palestina bylo určeno buďto židovským pracovníkům, které bylo z velké části nepřístupné pro arabské dělníky, a na druhou stranu arabský sektor byl uzavřený pro židovské pracovníky. Avšak nastávaly situace, kde se arabští a židovští pracovníci střetávali. Nejčastěji se tak dělo ve státních firmách, jako byly stavby silnic, práce na železnicích či ropovodech a rafinériích atd. Arabští zaměstnanci na stejných pracích měli delší pracovní dobu a nižší denní mzdu nežli pracovníci židovští, jejichž životní úroveň byla také velice nízká. Přirozeně vyvstávala mezi arabskou a židovskou stranou jistá nevraživost, která přispěla k následným ozbrojeným konfliktům.²⁷

2.3 Ozbrojené konflikty

Pro Araby bylo mandátní rozdělení Palestiny velkým zklamáním. Slibovaná samostatnost stále nepřicházela. Do Palestiny proudily nové a nové vlny židovského obyvatelstva. Arabové se pomalu začali obávat převahy nově příchozích osadníků. Mandát Palestina připomínal Arabům další stupeň nadvlády, výměna jedné nadvlády osmanské za druhou nadvládu a v tomto případě anglickou. První nenávistné akce mezi Araby a Židy na sebe nenechaly dlouho čekat. První rozsáhlejší konflikty vypukly ihned v roce 1920. Stále se ale nejednalo o organizované akce, ale o neřízené a spontánní akce. Sionisté na tyto konflikty odpověděli odvetou, začaly se formovat ozbrojené milice, například *Hagana*. Následně docházelo k eskalaci násilí. Po vykupování půdy v roce 1921 Židovským národním fondem bylo vystěhováno obrovské množství arabských rolníků,

²⁷ Lebrecht, Hans, 1984, str. 131

to je také jeden z důvodů k ozbrojenému konfliktu a protisionistickému odboji.²⁸

Britové chtěli konfliktům zabránit vydáním Bílé listiny roku 1922, která omezovala židovské přistěhovalectví. Avšak ani toto gesto do budoucna nezabránilo eskalaci násilí a roku 1929 vypukly další velké nepokoje. Jednalo se o spory mezi Židy a muslimy ohledně Zdi nářků²⁹. Mezi Araby se šířila fáma židovského útoku na muslimské mešity. Arabové dlouho nečekali a zaútočili na židovskou čtvrť, kde bylo povražděno na 64 neozbrojených a zbožných Židů. Sionisté na tento masakr reagovali útokem na mešity v celé Palestině. Shawova komise uvedla jako viníky masakru Araby v čele s muftím Amínem al-Husajním, který byl posléze omilostněn. Britům se následně podařilo na čas vytvořit velmi křehký avšak relativní mír.³⁰

Ve 30. letech 20. století byla životní úroveň Arabů vyšší. Díky stálému židovskému přistěhovalectví a vlivu jejich kapitálu se zvyšovala střední a vyšší arabská třída, vyšší gramotnost a v neposlední řadě se zvyšovala i lékařská péče. V těchto letech se na poli sionismu kladl velký důraz na formu židovského státu. Avšak Židé nebyli jednotní v myšlence formy státu, bylo několik myšlenkových táborů. Například Vladimír Žabotinský zastával myšlenku spojení celé Palestiny a Zajordánska, kde by vládla židovská většina.³¹

Roku 1936 vypuklo arabské povstání, které bylo vedeno převážně mladými lidmi. Tito lidé se narodili za mandátního území Palestina a byli silněji nacionalisticky smýšlející než starší generace. Jeruzalémský muftí Amín al-Husajní veřejně podněcoval k bojům proti sionistům a také Britům. Arabové se začali lépe organizovat, vznikla Vysoká arabská

²⁸ Janda, Richard, 2010, str. 157

²⁹ Čejka, Marek, 2007 - je také označována jako Západní zeď, jedná se o pozůstatek židovského Chrámu, avšak toto místo je posvátné i pro muslimy. Na vrcholu hory Moria vystoupil Prorok při Noční pouti (*al-isrá*) do nebe. Na tomto místě byly vybudovány muslimy Qubbat as-Sachrat a al-Aqsá.

³⁰ Čejka, Marek, 2007, str. 42-46

³¹ Pojar, Miloš, 2009, str. 42-44

komise. To to povstání znamenalo pro palestinské Araby první velké povstání po více než sto letech.³²

Nepokoje byly charakteristické ponejvíce bojkotem židovských výrobků a násilnými útoky na místa s vysokou mírou židovského osídlení a na britské úřady. Bouře byly potlačeny britskými vojáky a snahou arabských států udržet v Palestině mír. Soužitím mezi sionisty a Araby v budoucím státě se zabývala Peelova komise. Obě dvě strany, jak palestinští Arabové, tak sionisté měli výstižné argumenty ohledně práv a nároků na území Palestiny. Výsledek měl být takový, že se Palestina rozdělí na arabský a židovský stát, který by byl navýšen o připojení Transjordánska, pod britskou mandátní správou by zůstaly města Betlém, Jaffa a v neposlední řadě také Jeruzalém. Arabská strana návrh ihned zavrhla, nelíbilo se jim rozvržení, kde nejúrodnější část země měla připadnout právě sionistům. Arabské obyvatelstvo zareagovalo umocněním protestů a nepokojů, které trvaly až do roku 1939. Bylo zabito velké množství lidí na všech třech stranách, tedy na arabské, sionistické a britské. Radikálové byli popraveni, milosti se nedočkaly ani skupiny, které radikálům napomáhaly. Arabský odboj byl zničen, zůstalo pouze několik bezvýznamných frakcí.³³

2.4 Negativní a pozitivní reakce na židovské osídlení

Obyčejní Arabové zpočátku chápali židovské přistěhovalectví jako něco nového, vítaného, plného nových možností. Možná také jako novou entitu, která by obohatila Palestinskou oblast. Avšak byli mezi nimi i lidé, kteří si nebyli jisti, že židovské obyvatelstvo přinese pouze klady a ekonomické možnosti.

Známý arabský katolík a myslitel Nadžíb Azuri pojednával, jak chápe židovské osadníky na území Palestiny již v roce 1905. Dle jeho názoru se židovské obyvatelstvo snažilo ovládnout část Palestiny, kterou

³² Janda, Richard, 2010, str. 159

³³ Čejka, Marek, 2007, str. 48-50

jejich předci nikdy nedokázali získat. Podle slov Nadžíba Azuriho se chtějí zmocnit také přirozených hranic země, které dle jeho názoru patří k těm nejdůležitějším pro obranu země, která se poté stane nedobytnou.³⁴

Jeden z velice známých chasidských sionistů z carského Ruska, vlastním jménem Ašer Ginsberg, který je známější pod svým pseudonymem Achad Haam, měl neblahé hodnocení chování židovských osadníků k arabskému obyvatelstvu. Tento myslitel se vyjadřoval kriticky k postupu osidlování Palestiny židovskými osadníky. Palestinu navštívil několikrát a po trvalém usazení zde i roku 1927 zemřel. Osadníkům vyčítal jejich téměř až despotické chování k Arabům. Apeloval na rozvoj přátelských vztahů a respekt k arabskému obyvatelstvu, v neposlední řadě kladl důraz na získání si důvěry. Přistěhovalci nesmí považovat domácí obyvatelstvo za divochy, kteří si nejsou vědomi chování sionistů. Když nastane chvíle početní převahy sionistických osadníků, boje mezi Araby a Židy se stanou nevyhnutelnou skutečností. S lítostí hleděl na nepochopení a neporozumění ze strany židovských imigrantů.³⁵

Dle těchto dvou názorů si nemůžeme udělat ucelený názor na situaci, která byla v Palestině na počátku dvacátého století. Nicméně se nám skýtá alespoň zlomek soudobé historie, jak počáteční osidlování vypadalo. Na jedné straně velké vítání nových možností a příležitostí pro arabský lid a na straně druhé následná prozíravost Arabů vůči sionistům. I někteří židovští myslitelé si byli jisti, že tato idyla skupování a osidlování půdy dlouho nevydrží a dříve či později Arabové zjistí pravý politický záměr sionistických osadníků. Není možné zabrat půdu, která již nějakému národu náleží bez boje. Nicméně v těchto letech byl počet osadníků stále zanedbatelný.

Arabové byli také varováni před politickými záměry sionistických osadníků veřejnými novinami. Jako první začaly vycházet novinový list *Al-Karmel*. Roku 1911 vycházel periodicky list *Filistín*, který byl zrušen až

³⁴ Chapman, Colin, 2003, str. 62

³⁵ Chapman, Colin, 2003, str. 63

dobytím Jaffy v roce 1948. Třetí list, který vycházel, byl *aL-Muntadá* od roku 1912, tento list vycházel v Jeruzalémě.³⁶ Gramotné obyvatelstvo Palestiny si alespoň mohlo udělat vlastní názor na osadníky, kteří se pomalu a jistě v hlavách Arabů přetransformovali na kolonisty, kterým nebude stačit pouze kus obdělávatelné země, na které budou žít, ale jistě se s kupováním půdy bude zvyšovat i dychtivost po politické moci.

Může vyvstat otázka, proč Arabové nebojovali nebo nezakročili ihned proti nově příchozím osadníkům. Z historického hlediska židovští obyvatelé pod muslimskou nadvládou vždy využívali jakýsi typ tolerance ze strany muslimských vládců, tak i muslimského obyvatelstva. Arabové si byli vědomi výhod, kterými židovské obyvatelstvo oplývalo. Nejen, že pro muslimy byli „*ahl al-Kitáb*“³⁷, ale arabsko-islámská společnost nikdy nezavedla vůči Židům rasistické postupy jako v Evropě (ghetta, pogromy apod.). Samozřejmě v běhu dějin se až na výjimky tolerance dodržovala. Možná díky této náboženské vlídnosti, na které si arabsko-muslimské obyvatelstvo zakládalo, přijali z počátku židovské osadníky s notnou dávkou tolerance. Mezi sebou si utvořili příjemné vztahy do té doby, než byla zabírána půda na úkor arabského obyvatelstva.³⁸

³⁶ Lebrecht, Hans, 1984, str. 41

³⁷ *Ahl al-Kitáb*- muslimské označení křesťanů a Židů, jakožto monoteisticky vyznávajících jedinců, náboženské ohlášení proběhlo skrze proroky, které sám islám bere za vlastní

³⁸ Mendel, Miloš, 1992, str. 20-21

3 DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA A VYHLÁŠENÍ STÁTU IZRAEL

Roku 1939 vypukla druhá světová válka. Není velkým překvapením, že se Arabové ve větší míře přidávali na stranu nacistického Německa, ve kterém viděli osvoboditele od tehdejšího područí Velké Británie. O největší pro nacistické aktivity z arabské strany se zasloužil v Palestině velice známý a radikální Amín al-Husajní, kterého roku 1941 přijali nejvlivnější lídři druhé světové války, jako byl italský Mussolini či německý Hitler. O rok později začal Amín al-Husajní rekrutovat muslimy do své Arabské legie. Otevřeně hlásal nenávist a povstání proti Spojencům. Tito muslimové byli nejčastěji nasazováni na ruské frontě. Přímo na území Palestiny druhá světová válka neprobíhala a stávala se oblastí, kam se posílali raněné muži na rekonvalescenci, vyráběli se zde zbraně atd. Palestinu bychom mohli v této době označit jako výchozí bod pro sledování vývoje války na dvou blízkovýchodních frontách – egyptsko-libyjské a syrsko-libanonské frontě.³⁹

Avšak ne všichni Arabové se přidávali na stranu nacistického Německa ihned. Nejdříve byli muslimové nuceni, aby bojovali po boku Velké Británie. Postupem času cítili oslabení ze strany Anglie a pomalu začali přecházet na druhou stranu, a to k nacistickému Německu.

Británie byla na konci války ekonomicky vydrancována a nestabilní. Již nebylo možné vydržovat mandáty a kolonie tak jako dříve. Musela se postarat primárně o svojí hospodářskou stabilitu a poválečnou obnovu. Úměrně k ekonomickým problémům se snižovala také britská politická angažovanost v Palestině. Pokud jde o občanskou situaci v Palestině, tak ta se rychle zhoršovala. Neprobíhaly boje pouze mezi arabskými a židovskými stranami, ale probíhaly revolty i proti britské straně, které až do konce války znemožňovaly větší židovské přistěhovalecké vlny do Palestiny. Židovská diaspora ve Spojených státech amerických začíná vytvářet silnou a vlivnou skupinu lidí, kteří lobbují za vytvoření státu Izrael čím dál tím více. Američané se zpočátku obávali omezení dodávek ropy

³⁹ Pojar, Miloš, 2009, str. 49

od arabských zemí, kdyby souhlasili s vytvořením židovského státu. Avšak Židé od Ameriky podporu získali. Vytvoření státu Izrael nahrávala také jedna z největších tragédií novodobých ději – holocaust - šoa⁴⁰, při kterém zemřelo od 5 – 7 milionů Židů. Není divu, že ti, kteří přežili, vyvíjeli čím dál větší tlak, aby se zajistila jejich národní domovina. Bylo nadmíru jasné, že žádný existující stát na zemi jim nedopomůže k bezpečí, bude zapotřebí zařídit stát vlastní, klidně i na úkor jiného národa. Mezinárodní sympatie a podpora k židovské věci byly stále vyšší.⁴¹

Británie musela z Palestiny odejít co nejdříve, aby mohla řešit válečné nápravy ve své zemi. Britové nebyli schopni najít řešení pro židovskou a arabskou část obyvatelstva a proto předali budoucnost Palestiny do rukou Organizaci spojených národů. Byl ustanoven Zvláštní výbor pro Palestinu UNSCOP (*United Nations Special Committee on Palestine*)⁴² Organizací spojených národů, která byla zmocněna k vyšetřování na území Palestiny v roce 1947. Tato komise měla za cíl (jako jiné komise před ní) najít společnou řeč Arabů a Židů a najít jisté východisko, které by vyhovovalo oběma stranám. Obavy ohledně komise u Arabů vyústily v bojkot, strachovali se, že je komise nakloněná sionistické straně. Komise došla k závěru, který opět dával za pravdu oběma stranám. Nároky Židů i Arabů na Palestinské území jsou opodstatněné. Jediným řešením by bylo územní rozdělení Palestiny na stát židovský a arabský.⁴³

3.1 Dialogy nároky na vlastnictví Palestiny z pohledu Arabů a Židů

Všechny zahraniční komise (Peelova komise atd.), jejichž prací bylo vytvoření míru a zastavení nepokojů a potyček mezi osadníky a palestinskými Araby de facto selhaly. Mír, ani v té nejslabší formě

⁴⁰ Viz. <http://www.shoahlegacy.org/cs>

⁴¹ Schulze, Kristen, 2012, str. 16-17

⁴² Viz. <http://www.1948.org.uk/unscop/>

⁴³ Schulze, Kristen, 2012, str. 17

nepřicházel, ba naopak atmosféra mezi již zneprátelenými stranami byla dosti vypjatá a značně houstla. U Arabů žádné dělení Palestiny nepřicházelo v úvahu. Proč by se měli dělit o svůj vlastní stát? Jaké musely být pocity arabských rodáků, když by měli přijít o svůj vlastní stát nebo i o část státu? Určitě by bylo velice zajímavé podívat se na určité arabské interpretace, které vznikly během utváření státu Izrael a také po jeho vyhlášení.

Stanovisko nárokování si Palestiny dle historických práv je velice komplikovaným tématem.

Židé často obhajovali své přistěhovalectví na základě historických událostí. Izraelské království, které trvalo od 10. – 6. století př. n. l. bylo jediným státem na tomto území, který byl nezávislý. Není tedy poté pravdou, že by si mohli Arabové nárokovat Španělsko z historického hlediska?⁴⁴

Další téma se týká povolení židovským osadníkům zkolonizovat zemi na úkor domácího obyvatelstva. Po vyvraždění velkého množství židovského etnika nacistickým Německem bylo nadmíru jisté, že si Židé budou potřebovat najít útočiště. To co nikdy palestinství Arabové nepochopili, bylo to, proč zrovna oni mají trpět za neduhy, které Židům provedlo nacistické Německo. Proč se snaží západní mocnosti zhojit tuto nepříjemnou situaci právě na úkor Arabů? Palestinství Arabové osobně nenesou přeci žádnou zodpovědnost za tuto ohavnost, ale jako jediní za ni musí pokorně snášet příkoří a ztrátu poloviny vlastního státu.⁴⁵

V těchto dialozích bychom mohli pokračovat do nekonečna a určitě bychom nenašli relevantní řešení, které by dopomohlo k zplnomocnění jedné či druhé strany, aby výsledek nebyl na úkor ani jedné z nich. Můžeme však zhodnotit situaci tak, že jeden národ ztratil svou domovinu, své vlastnictví a druhý národ získal dlouho očekávané útočiště.

⁴⁴ Chapman, Colin, 2003, str. 38

⁴⁵ Mendel, Miloš, 1992, str. 22

Valné shromáždění OSN dne 29. listopadu roku 1947 přijalo rezoluci číslo 181 o ukončení britského mandátu. Palestina se měla rozdělit na stát arabský a židovský. Podle této rezoluce měla být pro arabské obyvatelstvo vyměřen stát o rozloze 11 100 kilometrů čtverečních a pro stát židovský měla být výměra 14 100 kilometrů čtverečních, s tím, že Jeruzalém si bude držet mezinárodní status. Židovský stát mělo obývat 498 000 Židů a 509 780 Arabů a stát arabský by byl složen ze 727 220 Arabů a 10 000 Židů. V Jeruzalémě měl být počet rozložen na 105 000 Arabů a 100 000 Židů. Arabové měli získat tu část země, která byla nerozvinutá, a židovští osadníci měli dostat tu část země, kde byly značně rozvinuté oblasti.⁴⁶

Rezoluce OSN měla zaručit práva na sebeurčení pro nově vzniklé státy. Mělo se upozornit na absolutní rovnoprávnost mezi národy, které byly na území Palestiny přítomni. Byly zakázány jakékoliv projevy diskriminace menšinových obyvatel na teritoriích obou států. Odstavec 8, kap. 2 rezoluce praví: *„Nebude dovoleno vyvlastnit půdu ve vlastnictví Araba v židovském státě (v arabském státě ve vlastnictví Žida), leč pro veřejné účely. Ve všech případech vyvlastnění se před odnětím vlastnictví vyplatí plná náhrada stanovená Nejvyšším soudem.“*⁴⁷

3.2 Počátek emigrace palestinských Arabů

Židovští přistěhovalci již měli skoupené velké množství půdy. Nyní bylo zapotřebí zajistit co možná největší odliv arabského obyvatelstva z Palestiny. Již roku 1911 nabízeli sionisté Arabům, aby prodali půdu na Palestinském území a aby se přestěhovali do okolních arabských států. Můžou si v novém státě zakoupit půdu za výtěžek z prodeje vlastní půdy v Palestině nebo jim byla nabízena koupě půdy od sionistů.⁴⁸

Těsně před vyhlášením státu Izrael, kdy se schylovalo k ukončení mandátu Palestina, byli Arabové vyzýváni k odchodu z Palestiny, pokud

⁴⁶ Mádr, Milan, 1982, str. 13

⁴⁷ Mádr, Milan, 1982, str. 13

se budou chtít vyhnout bojům a také jim bylo vyhrožováno nelítostnými válkami, pokud neopustí své domovy v Palestině. Jeden z nejsmutnějších masakrů, který přispěl k první velké emigraci Palestinců do zahraničí, proběhl 9. dubna 1948 v arabské vesnici Dár Jásín. Zde přišla o život asi šestina obyvatelstva vesnice. Po této tragédii a její všeobecné známosti odešlo z Palestiny na 750 000 lidí. Odliv nebyl způsoben primárně pouze masakrem, ale velkou měrou emigraci dopomohl, lidé se obávali o své životy. Masakr v Dár Jásínu byl omílán, zveličován a používán sionistickou stranou pro odchod Arabů z území Palestiny.⁴⁹

Palestinští Arabové emigrovali nejčastěji do okolních států, jako Jordánsko, Libanon a Sýrie. Odliv arabského obyvatelstva měl také za následek zánik velkého počtu arabských měst a vesnic. Pro některé z nich se našlo uplatnění v podobě znovu osídlení židovskými přistěhovalci. Část vesnic a měst byla srovnána se zemí a znovu vystavěna. Některé vesnice zůstaly opuštěné i do dnešních dní.⁵⁰

Roku 1950 se zvýšil počet arabských uprchlíků v okolních státech na 957 000.⁵¹ V tomto roce také vznikla speciální organizace pod záštitou OSN jménem United Nations Relief and Works Agency, známá pod zkratkou UNRWA.⁵²

3.3 Vyhlášení státu Izrael a první arabsko-izraelská válka

Zde bych se chtěla věnovat vyhlášení státu Izrael a první arabsko-izraelské válce, protože tyto dvě události měli největší vliv na následnou historii a také na formování identity arabského obyvatelstva. Nebudu se zde zabývat do hloubky arabsko-izraelskou válkou, avšak zde nastíním pouze hrubý průběh a částečně i vliv na arabské obyvatelstvo.

⁴⁸ Hirst, David, 2005, str. 238

⁴⁹ Kalát, Jiří, 2013

⁵⁰ Čejka, Marek, 2007, str. 75

⁵¹ Viz <http://prn.mcgill.ca/background/>

⁵² Organizace vznikla na základě pomoci palestinským uprchlíkům, kteří ztratili domov v době vyhlášení státu Izrael. Do dnešních dní pomáhají uprchlíkům jak v sociální oblasti, tak ve vzdělání a také v lékařské péči. <http://www.unrwa.org/>

14. května roku 1948 skončil britský mandát Palestina. Mezitím večer v Tel Avivu byl vyhlášen stát Izrael, kdy David Ben Gurion, první ministr Izraele, přečetl deklaraci nezávislosti. Nově vzniklý stát byl již téhož večera uznán Spojenými státy a následně za tři dny také Sovětským svazem.⁵³ Vládcí ostatních arabských států se rozhodli, že pokud bude ustanoven židovský stát, tak budou bojovat proti tomuto státu všemožnými prostředky, aby Palestinu zachovali pro Araby. Po několika hodinách od vyhlášení nového státu překročily vojenské jednotky Ligy arabských států⁵⁴ hranice Izraele. Egypťané společně s Jordánci táhli přes jižní hranici státu, z východu přicházely spojené vojenské jednotky Sýrie a Iráku a ze severu přicházela armáda Libanonu. Arabové v Izraeli také nesouhlasili s vyhlášením státu a vyvolali protestní stávkou a zvedla se vlna nepokojů.⁵⁵

V počátku války měly arabské jednotky z okolních států značnou převahu. Tato přesila spočívala v množstevní převaze těžkých zbraní, v letecké síle a také v nezanedbatelné vojenské přesile. 11. června uspěly Spojené národy v relativním příměří mezi znepřátelenými stranami. Samozřejmě některé menší boje přetrvaly, nejčastěji v okolí Jeruzaléma, kde židovské Nové město bojovalo o přežití s egyptskou a jordánskou armádou. Armády na město útočily a obléhaly jej. Izraelská strana nutně potřebovala vybavit zbraněmi a v neposlední řadě také nutnými zásobami k přežití. Židovská strana se spojila s tehdejšími Československem a to jim přispělo například letadly a další pomocí. Samozřejmě pomoci se dostalo i od Spojených států amerických a dalších států. Po této výpomoci se vyměnila pozice výhody na izraelskou stranu. Již 8. června téhož roku se zaměřily izraelské síly na cílové oblasti, tedy na Galileu a na města

⁵³ *The Declaration of the Establishment of the State of Israel:*

<http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx>

⁵⁴ Stránka Ligy arabských států online <http://www.arableagueonline.org/hello-world/#more-1>

Liga arabských států je organizace, která vznikla na základě spojení nezávislých arabských států na území severní a severovýchodní části Afriky a jihozápadní Asie. 22. března 1945 se sešli zástupci šesti zakládajících států (Egypt, Irák, Libanon, Sýrie, Jordánsko a Saúdská Arábie) v Káhiře a podepsali zde mezi sebou dohodu o vytvoření Ligy arabských států. Nyní má 21 členů. Cílem této organizace je pomáhat si mezi sebou na rovině ekonomické, politické, kulturní, národní a náboženské.

⁵⁵ Brož, Ivan, 2005, str. 32

Lydda a Ramla. Lydda a Ramla měly pro židovské bojovníky strategický význam. V Lyddě bylo letiště, které je velmi blízko Tel Avivu. Proto tato území byla zabrána i přesto, že v plánu na rozdělení mělo území patřit arabské straně. Zábor měl za následek vyhoštění současného obyvatelstva. Nicméně například Nazareth, s většinovým křesťanským osídlením, zůstal nedotčený. Uprchlíci z Galileje nejčastěji odcházeli do Libanonu.⁵⁶

Po dalších dní plných bojů, kdy Židé získávali ve svém nově zvoleném státě převahu, přišlo opět období relativního míru a to 18. června. Vyjednaváč OSN Folke Bernadotte se chopil šance diplomatického řešení války. Hovořil s jordánskými a libanonskými vůdci a pokusil se je přesvědčit o ochotě uznat existenci státu Izrael. Na druhou stranu s vůdci izraelské strany chtěl prodiskutovat možný návrat palestinských uprchlíků zpět do své země. Také se snažil o konsolidaci izraelského území, kde by byla zohledněna vojenská situace, která nastala. Jeho návrhy a snahy však byly znevýhodněním pro židovskou stranu. Po předložení svého plánu Spojeným národům byl následujícího dne zavražděn členy organizace *Lechi*.^{57 58}

Arabská vojska, i když z počátku měla velkou výhodu, slábala. Na toto oslabení měly největší vliv politické rozpory mezi vedoucími vlád arabských zemí. Armády tímto zmatkem byly nekoordinované a nejednotné. Na druhé straně Židé si byli vědomi oslabení arabských vojsk a využili to ke svému blížícímu se vítězství. Rezoluce rady bezpečnosti ze dne 16. listopadu 1948 nařídila válčícím stranám jednat o příměří a také

⁵⁶ Fraser, T., 2004, str. 45-46

⁵⁷ Hlaváč, Adam, 2007, <http://www.globalpolitics.cz/clanky/teroristicka-skupina-irgun>: Organizace *Irgun* se odštěpila od *Hagany* (organizace na ochranu Židů před útoky Arabů, *Haganě* byla nařízena zdrženlivost). Někteří členi *Hagany* nebyli spokojeni s tímto postupem a jeden z členů Avraham Tehomi se svými stoupenci se odštěpili a vznikla organizace *Irgun*, která bojovala na vlastní pěst. Největší nespokojenosti a boje přišly s omezením židovského přistěhovalectví. Boje byly zaměřeny na stranu arabskou a také na Velkou Británii. Roku 1940 se *Irgun* rozpadl a bývalý člen Avraham Stern zakládá organizaci *Lechi*. *Irgun* se za druhé světové války spojil s Velkou Británií v boji proti společnému nepříteli Německu. Na druhou stranu organizace *Lechi* se snažila spojit své síly s Německem v boji proti Velké Británii, kterou viděli jako svého nepřítel a překážku k vytvoření židovského státu. Tato organizace je označována za teroristickou.

⁵⁸ Fraser, T., 2004, str. 46-47

se měly obě zneprátené armády stáhnout na území, na kterém byly 14. října. Izrael se rozhodl, že se nestáhne ani po několika výzvách Rady bezpečnosti. Oslabení egyptské armády a izraelské územní zisky na Sinaji měly za následek diskuze mezi Egyptem a Izraelem. Tyto rozhovory se konaly na ostrově Rhodos v lednu roku 1949. Byly zde pro jednávané otázky příměří, linie států atd. Dohoda o příměří s Egyptem byla podepsána 24. února 1948. Po uzavření míru s Egyptem přišly následně i další mírová jednání s okolními arabskými státy.⁵⁹

3.3.1 Důsledky arabsko-izraelské války na začátek formování izraelsko-arabské identity

Po první izraelsko-arabské válce přišla další vlna odlivu arabských obyvatel. Arabové odcházeli ze své vlastní vůle a strachu nebo byli nuceni opustit svůj domov za hranice nově vzniklého státu Izrael, jak je uvedeno v textu výše. Nicméně někteří v novém státě zůstali a to počtem kolem 170 000 Arabů.⁶⁰ Nechtěli opustit zemi, ve které po generace žili, nechtěli opustit ani své pozemky. Do vyhlášení státu Izrael byli Arabové stále majoritní společností, po vyhlášení státu Izrael a po první izraelsko-arabské válce se jejich postavení změnilo na minoritní zastoupení.⁶¹ Tím, že setrvali ve státě Izrael, je automaticky odtrhlo od vlivu a také od kontaktů s ostatními arabskými státy. Zůstali ve státě ne již arabském, ale ve státě, který je založen na základě židovského etnika. Nastala jistá „premiéra“ židovské nadvlády nad arabskými obyvateli, v židovském státě.

⁵⁹ Muzikář, 1983, str. 198-202

⁶⁰ Muzikář, 1983, str. 206

4 IDENTITA IZRAELSKÝCH ARABŮ

4.1 Formování identity Arabů závisle na vývoji v Izraeli

V této kapitole se budu věnovat regulačním nařízením ze strany státu Izrael vůči Arabům a vliv na jejich život. A jako poslední se zmíním o vlivu izraelského školství na vnímání náboženství a v této podkapitole také uvedu ovlivnění arabského jazyka hebrejským jazykem a jaké „výpůjčky“ si Arabové do svého mateřského jazyka přebrali.

Ohledně budoucího života arabského menšinového obyvatelstva v nově vzniklém státě se píše již v Deklaraci založení státu Izrael. *„Odvoláváme se k arabskému obyvatelstvu státu Izrael zachovat mír a podílet se na vybudování státu na základě plnoprávného a rovnocenného občanství a náležité zastoupení ve všech prozatímních a trvalých institucích.“*⁶² V tomto odstavci je zřejmé, že je snaha ze strany izraelských vysokých zástupců jistá rovnost mezi minoritní a majoritní společností v Izraeli. Avšak je tato rovnost možná pro lidi, kteří ztratili své sousedy, někteří části svých rodin a hlavně svou zemi ve které žili po staletí. Jak tato rovnost vypadala v praxi?

Jak bylo popsáno výše, arabské obyvatelstvo se ocitlo v minoritním postavení v nově vzniklém státě. Na začátku rozdělení měli jistě Arabové v Izraeli stálé pocit sounáležitosti k Arabům a nejvíce k Arabům, kteří uprchli z Izraele a dnes jsou známi jako Palestinci.

4.1.1 Období regulačních nařízení

Pro nově vzniklý stát Izrael, který se stal primárně domovem pro židovskou populaci, bylo celkem samozřejmé, že se bude snažit ochránit svůj stát všemi prostředky. Jak již dokázali v první arabsko-izraelské

⁶¹ The Israel Democracy Institut: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>

válce. Ale nyní arabská menšina žila s nimi bok po boku uvnitř státu. Není tedy žádným překvapením snaha židovských vysokých činitelů ochránit stát také zevnitř. Proto se stalo arabské obyvatelstvo od vyhlášení státu Izrael terčem rozsáhlých omezení. Nařízení se dělí do tří hlavních fází a to od vyhlášení státu Izrael roku 1948 až do roku 1959, druhá fáze počíná rokem 1959 s trváním do roku 1966, třetí fáze je od roku 1967 do současnosti. Tato omezení se týkala především svobody projevu, přepravy, ale také finančních prostředků. Vojenský režim se zajímal o jednotlivé kmenové vůdce a prominentní členy *hamail*⁶³ a tím byl ignorován jakýkoliv subjekt kolektivní izraelsko-arabské identity. Tímto přístupem se předešlo také rozvoji politické entity, která by byla schopna reprezentovat Araby jako jednu ucelenou skupinu lidí.⁶⁴

Izraelská interní politika byla soustředěna vedle budování státu především na bezpečnostní situaci uvnitř státu a byla tedy zaměřena proti Arabům. Tyto pohotovostní regulace byly primárně použity na arabské obyvatelstvo, čas od času byly aplikovány také na židovské obyvatele Izraele z důvodu rozsáhlých akcí v židovských teroristických organizacích. Nicméně nejvíce postiženou skupinou byli právě Arabové. Roku 1950 izraelská vláda zorganizovala a posvětila vojenskou vládu (či vojenský režim), která se měla primárně zabývat vztahy Arabů v Izraeli. Znění pohotovostních regulací bylo uvedeno ve 14 kapitolách a 150 člancích. Působení bylo rozděleno na tři hlavní oblasti vlivu a to na severu v oblasti Galileje, v centrálním distriktu tzv. „Trojúhelníku“ a také v jižní oblasti v okolí Negevu, kde byla arabská populace nejvíce zastoupena. Jiryis Sabri popisuje ve své knize, jak vypadalo období těchto regulací vůči Arabům. „... *Dalí autoritám rozsáhlé a přísné pravomoci, a jejich prosazování může zcela zničit individuální svobodu a individuální práva na majetek. Pokrývají každý aspekt života, od kontroly svobody projevu,*

⁶² *Israel Ministry of Foreign Affairs:*

<http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx>

⁶³ *Hamula* (množné číslo *Hamail*) znamená rozšířená rodina, více informací o *hamula* například Caspi, Mishael a Jerome David Weltsch, 1998

*pohybu, tlaku na regulace držení zbraní, vyvlastnění pozemků, kontroly dopravních prostředků...*⁶⁵

Přes výše deklarovanou rovnost populace ve státě Izrael, bylo zřejmé, že se Arabové museli cítit podmaněni. Díky prohrané izraelsko-arabské válce ztratili kontakty s Araby z ostatních arabských států a navíc byli vnímáni v nově vzniklém státě jako nebezpečná možná i nežádoucí složka obyvatelstva.

Arabové se stali terčem regulačních nařízeních z bezpečnostních důvodů země. Hlavně v prvních letech restrikcí musel mít každý Arab u sebe kartu identity. Vojenská i civilní policie zastavovala veřejnou i soukromou dopravu na hlavních tazích. Pokud u sebe arabský cestující tento dokument neměl, tak byl bez žádných otázek či pokusu o vysvětlení zatčen a převezen do vězení a poté stanul před vojenským soudem. Právě toto nařízení se minulo účinkem a bylo silně neefektivní, jelikož Arabové nedodržovali nařízení a bylo zatýkáno velké množství lidí. Plné věznice byly pro vojenskou vládu pouze přitížením. Také političtí aktivisté začali odsuzovat a pracovat proti vojenské vládě, aby snížili či přímo zrušili dané nařízení. Z těchto důvodů došlo ke snížení tlaku, a při nedodržení vyhlášky nebyl dotyčný zatčen, ale dostal „domácí vězení“ a musel jednou denně (či víckrát, záleželo na přestupku) přijít se ohlásit na policejní stanici, která byla někdy vzdálená i několik desítek kilometrů. Bezpečnostní nařízení pro národní bezpečnost se týkala i tří mladých arabských chlapců, kteří byli vyhoštěni z vesnice Mazra'a na severu Izraele do Beerševy v jižním distriktu na rok a sedm dalších se muselo hlásit na policejní stanici dvakrát denně, protože si dělali legraci z portrétu Theodora Herzla, když se objevil na plátně při filmu, který byl promítán v Naharyjském kině.⁶⁶ Konfiskace půdy probíhala i v 70. letech. K praxi konfiskaci půdy v tomto období se vyjádřili i někteří respondenti mého výzkumu. Při rozhovoru mi například Ámir, obyvatel vesnice Dár al-Asad,

⁶⁴ *The Israel Democracy Institut*: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>

⁶⁵ Jiryis, Šabrī, 1976, str. 14-16

⁶⁶ Jiryis, Šabrī, 1976, str. 27-29

kteřá leží na severu Izraele, popsal svoje zkušenosti s konfiskací půdy v těchto letech. Ámir poznamenal, že obyvatelům obcí Madžd al- Kurum až po Nahef zabírala izraelská vláda půdu. Dokonce i jeho rodině patřilo 20 dunumů⁶⁷ půdy u města Karmiel. V 70. letech, kdy jeho babička a dědeček obdělávali půdu, přišli izraelští vojáci s mapami a sdělili jim, aby zanechali prací a opustili pozemky, z důvodu nutného zmapování terénu izraelskými vojáky. *„Potom co babička s dědečkem odešli z pole, tak v následujících dnech je vojáci na pozemek nevpustili se sdělením, že pozemek je již pod správou města Karmiel. Babička s dědečkem neměli tu možnost platit právníky a soudy, nebyli příliš ekonomicky zajištěni. Půda tedy zůstala izraelské vládě bez dalších výsad. Avšak v 90. letech se o tomto záboru dozvěděl můj otec a začal jednat. Soudní spory se táhnou již minimálně 15 let a zatím bez výsledku. S celou rodinou však doufáme v návrat půdy nebo alespoň ve finanční kompenzaci zabrané půdy.*⁶⁸ Některá místa, která nyní leží v židovských městech, si stále zachovávají u arabských občanů neoficiální arabské názvy. Takovým příkladem je park v židovském městě Karmiel. Tento park je známý arabské populaci jako park *Aburadi*, který byl pojmenován po bývalém majiteli půdy, který žil ve městě Dár al-Asad, a kterému byla půda zkonfiskována.

Některá nařízení vojenskou vládou pro národní bezpečnost se proměnila do jisté míry až v šikanu arabského obyvatelstva. Samozřejmě ne všechny židovské politické strany byly za jedno, aby arabské obyvatelstvo trpělo pod tíhou represí. Opoziční názory přicházely od stran, které nesouhlasily s aplikováním diskriminace na arabské obyvatelstvo, které je oficiálně součástí Izraelského státu stejně tak, jako jsou i Židé. Roku 1955 byla ustanovena ministrem Benem Gurionem tříčlenná komise, která měla za úkol podívat se do nitra vojenské vlády a podat jistá doporučení. O rok později komise představila své zjištění a to takové, že je stále zapotřebí vojenskou vládu nad správou arabských obcí, protože dosud část Arabů kontaktuje ostatní Araby z jiných států,

⁶⁷ <http://middleeast.about.com/od/glossary/g/dunum-dunam.htm>

Jedná se o jednotku pro plošný obsah, 1 dunum se přibližně rovná 1000 m²

⁶⁸ Rozhovor konaný v březnu roku 2013

kteří jsou pro stát Izrael nepřáteli. Pro stát Izrael to byl akt sabotáže. Nicméně od roku 1957 se začala zmírňovat jistá opatření. Například arabští obyvatelé z Galileje mohli cestovat do větších měst jako je Nazareth či Haifa bez propustek a v Trojúhelníku byl zredukován zákaz vycházení na několik hodin denně.⁶⁹

Za zmínku zde rozhodně stojí také rok 1958, kdy se spojila Sýrie s Egyptem ve Spojenou arabskou republiku. Tento akt spojení arabských republik měl vliv na vývoj arabského nacionalismu v Izraeli a také svědčí o stálém pocitu sounáležitosti izraelských Arabů s Araby z ostatních států. Mnoho Arabů z Izraele si převzalo ideu násirovského nacionalismu.⁷⁰ Izraelští Arabové se již od vzniku státu Izrael snažili dokázat svůj nesouhlas s utiskováním různými demonstracemi, které byly povětšinou klidného rázu. Avšak roku 1958 komunistická strana svolala demonstraci do města Nazarethu, který byl ostatními Araby chápán jako možné hlavní město izraelských Arabů. Demonstranti byli většinou Arabové z přilehlých vesnic v okolí Nazarethu. Tato demonstrace byla jiná než všechny předešlé, změnila se v otevřený boj mezi Araby a izraelskou policií. Mnoho lidí bylo zraněno a zatčeno. Na desáté výročí vzniku státu Izrael právě roku 1958, mělo být ukázáno světu, jaké pokroky dělá izraelská vláda vůči arabskému obyvatelstvu. Demonstrace a nespokojenost arabského obyvatelstva se promítla ve čtvrtých volbách do Knesetu⁷¹, které vyhrála strana *Mapai* v čele s Benem Gurionem.⁷² S tím započalo další období uvolnění represí vůči Arabům. Za uvolnění vztahů se však nejvíce zasloužila strana *Maki*⁷³. Její lídři nesouhlasili s dalším praktikováním vojenské vlády, protože degradovala arabské obyvatele na obyvatele druhého řádu, což také podporuje jistý druh nenávisti vůči Židům a státu Izrael všeobecně.⁷⁴

⁶⁹ Jiryis, Šabri, 1976, str. 33-35

⁷⁰ Beinin, Joel, 1990, str. 195

⁷¹ Izraelský parlament, více na stránkách Knesetu: <http://main.knesset.gov.il/Pages/default.aspx>

⁷² https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_res4.htm

⁷³ Židovsko-arabská komunistická strana:

https://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=72

⁷⁴ Jiryis, Šabrī, 1976, str. 40-47

Během 60. let 20. století probíhaly spory ohledně souhlasu či nesouhlasu s dalším praktikováním vojenské vlády. Je zřejmé, že jedna strana souhlasila s vojenskou vládou, jelikož viděla Araby jako součást spikleneckého komplotu s ostatními arabskými státy, kteří by neváhali a zničili by stát Izrael. Druhá strana byla silně proti pokračujícím represím vůči arabskému obyvatelstvu. Nedá se utlačovat žádného člověka či lid na základě rasy či předsudků, pokud si daný stát zakládá na jisté formě demokracie. Dle mého názoru díky těmto liberálněji smýšlejícím lidem bylo dokázáno izraelským Arabům, že již nejsou sami ve své nezáviděníhodné situaci a povšímnutí ostatních obyvatel, hlavně majoritně postavených Židů, dodalo některým Arabům alespoň zrno naděje pro další a pro Araby pozitivnější vývoj.

Hospodářský a politický vývoj zamezil vlivu vojenského režimu a roku 1967 došlo k ukončení omezení a předpisů, které limitovali arabské obyvatelstvo. Po zrušení vojenského režimu se velice zvýšila úroveň vzdělání u Arabů. Arabové se začali také učit hebrejsky a vedli modernější styl života. Arabská společnost se stala více politicky zapojena a tradiční vedení *muchtar* bylo nahrazeno národním vedením, s vysokou úrovní politického uvědomění. Arabové v těchto časech přišli také s vlastními politickými požadavky. Tyto požadavky obsahovaly témata jako rovné financování vládou, minimalizace sociálně-ekonomických rozdílů mezi Židy a Araby, odpor k vyvlastnění arabské země (půdy) státem. V těchto letech se také změnil hlasovací vzory arabských obyvatel. Arabové podporovali ponejvíce národní arabské strany jako *al-Balad* a *Raam*.⁷⁵

80. léta bychom mohli nazvat obdobím nespokojenosti a jisté formování arabsko-palestinské identity. Nespokojenosti vyvrcholily 24. června 1987, kdy arabské vedení vyhlásilo všezahrnující stávkou, která nesla název „*Den rovnosti*“. Arabové protestovali proti nerovnostem ve zdělání, ve stavebnictví, v rozpočtu, v sociálním a zdravotním pojištění.

⁷⁵ *The Israel Democracy Institut*: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>

Po vypuknutí první intifády o několik měsíců později, arabské vedení vyhlásilo druhou stávkou, která se nazývala „*Den míru*“. V této stávce demonstrovali proti použití tvrdé izraelské síly proti Palestincům a dokázali tím i svou podporu vůči palestinskému obyvatelstvu. V roce 2000 vypukla druhá intifáda *al-Aqsá*. Izraelští Arabové byli účastníky několika násilných protestních akcí, které procházely celou zemi. Protesty jsou známi jako „*Říjnové události*“. Protesty trvaly tři dny a zahrnovaly shromáždění, blokádu silnic a házení kamenů. Byl jmenován výbor pro zjištění důvodů těchto násilných akcí. Výbor zjistil některé důvody ke vzniku násilností, nejvíce se jednalo o diskriminaci Arabů, stejně tak i náboženský a politický extremismus, který je spojený s násilím a tyto prvky se staly nedílnou součástí palestinského boje a izraelští Arabové se s tím částečně identifikovali. Po nepokojích, které utichly, nemůžou být tato povstání lehce zapomenuta.⁷⁶

4.2 Formování identity

Podle názoru výzkumnice Karin Tamar Schafferman, identitu izraelských Arabů bychom mohli identifikovat jako dvě základní části, ze kterých se identita odvíjí. První část zahrnuje občanskou složku. Izraelští Arabové se již narodí jako občané státu Izrael. Tento status je jim přidělen narozením. Druhá složka je pocit národní sounáležitosti. Tato národní jednota či sounáležitost je spjatá se sounáležitostí k palestinskému národnímu hnutí a se spojením s arabskou komunitou. Tyto dva aspekty arabské identity se mohou zdát jako neslučitelné. Jako příklad je uváděn, že když se posílí jedna složka, například národní jednoty, tak se v té chvíli oslabí druhá složka, tedy občanské sounáležitosti a naopak. Na druhou stranu zde také panuje názor, že i přes zřejmý konflikt nemusí být nutně tyto dvě složky v rozporu.⁷⁷ Z mého výzkumu vyplývá, že je identita složena třemi základními složkami a to státním občanstvím a etnicitou či

⁷⁶ *The Israel Democracy Institut*: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>

⁷⁷ *The Israel Democracy Institut*: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>

národní sounáležitostí, jak je uvedeno výše. Avšak v mém výzkumu má stejně tak velkou váhu náboženství, proto bych já rozdělila identitu izraelských Arabů na tři základní složky a přidala ke dvěma základním složkám i zmíněné náboženství, v tomto případě islám. Vysvětlení bude v následujících odstavcích.

V mém výzkumu jsem se zabývala tedy všemi třemi složkami identity. Prováděný výzkum se zabýval skupinou Arabů, kteří žijí v severní Galileji. Cílem mého výzkumu bylo dokázat, že identita Arabů v Izraeli se liší od identity Arabů z arabských států a také dokázat jejich odlišnost od Arabů z Palestiny. Mojí hypotézu bych zde ráda podložila na základě dotazníků a osobních rozhovorů a zúčastněného pozorování. Můj výzkum probíhal primárně mezi mladými lidmi, samozřejmě mám také názory i starší generace pro porovnání, nicméně se v mnohém neliší. Otázek bylo dohromady 6. Všechny byly určeny k vypsání, pouze jedna 3. otázka byla kroužkovací. První otázka zněla: „*Jaké jsou rozdíly mezi Izraelem a arabskými státy?*“ Druhá otázka zněla: „*Máte některé rodinné příslušníky v Palestině?*“ Třetí otázka byla kroužkovací, kde měli respondenti uvést, jak se cítí nejvíce. Odpovědi byly – A) *izraelský Arab*, B) *palestinský Arab*, C) *muslim*, a za D) *Izraelec*. Čtvrtá otázka se týkala rozdílů v chování mezi arabskými a židovskými obyvateli Izraele: „*Víte o nějakých rozdílech mezi arabskými a židovskými obyvateli ve státě Izrael? Mám na mysli ve školách, v práci, na úřadech...*“. Pátá otázka měla za úkol zjistit spokojenost s životem v Izraeli: „*Jak jste spokojený s životem v Izraeli?*“. Šestá otázka měla nastínit, jestli by Arabové vyměnili svůj život v Izraeli se životem v jiném arabském státě a proč: „*Chtěli byste žít v Izraeli nebo v jiném arabském státě?*“ Poslední otázka: „*Jste hrdí na život ve státě Izrael?*“ Při osobních rozhovorech jsem s tématy zacházela do hloubky, doptávala se na více informací a ověřovala shodu výpovědí s respondenty, kteří odpovídali v rámci dotazníků.

Z výzkumu vyplynulo, že respondenti pocítují relativně nízkou afinitu s Palestinou. Méně jak čtvrtina dotázaných se cítí jako palestinští Arabové. Prakticky všichni respondenti chtějí zůstat a žít svůj život

v Izraeli, nikoliv v Palestině nebo v jakémkoliv jiném arabském státě. I přes nízkou afinitu s Palestinou je u některých Arabů samozřejmá podpora práv palestinské populace. Je možný postupný vývoj v této národní sounáležitosti. Domnívám se, pokud bychom dělali výzkum několik let po založení státu Izrael, tak by většina respondentů odpověděla sounáležitost pouze k palestinským Arabům. Samozřejmě zde nechci popřít soucítění či sebe identifikaci izraelských Arabů s Palestinci v přítomnosti. Již při první intifádě roku 1987 se spousta, ne-li většina izraelských Arabů, postavila za práva, lepší podmínky a lepší zacházení s obyvateli Palestiny formou demonstrací.⁷⁸ Díky těmto demonstracím je v praxi ukázána podpora palestinskému lidu. Srovnala bych zde demonstraci, která proběhla 6. července 2014, která byla zapříčiněná vraždou tří židovských chlapců stoupenci *Hamásu* a následnou vendetou v podobě upálení palestinského chlapce několika židovskými občany Izraele.⁷⁹ V Haifě šli do ulic demonstrovat jak židovští, tak také arabští občané Izraele. Avšak nestáli proti sobě, ale drtivá většina demonstrovala pospolu se slogany jako: „*Odmítáme býti nepřátelé*“.⁸⁰ Zde je vidět jistý vývoj, kdy většina Arabů a Židů demonstruje pospolu proti násilí mezi sebou. Domnívám se, pokud by se to jisté stalo o několik let, možná desítek let dříve, tak by se nepokoje změnily v otevřený konflikt Arabové proti Židům, tak jako to například probíhalo v intifádách.

Asi třetina respondentů z mého výzkumu se sebe reflektují jako izraelští Arabové. Tedy jako Arabové, kteří se narodili a žijí ve státě Izrael. Pokud se tito lidé sebe definují jako izraelští Arabové, tak dle mého názoru uznávají občanství státu Izrael a jeho státní svrchovanost. Setkala jsem se také s radikálním názorem, když jsem se zeptala 47 letého Ahmada, který pracuje jako vedoucí ve velké továrně, jak se cítí nejvíce, tak mi odpověděl: „*Cítím, že jsem izraelský Arab, ale nejvíce se cítím jako Izraelec, nemám totiž rád Araby ani muslimy, vůbec se mi nelíbí jejich chování, pro mě je to banda pokrytců, co se neumí chovat. Sebe bych*

⁷⁸ Informace, kterou jsem získala při rozhovorech s obyvateli Dár al-Asadu

⁷⁹ Crowcroft, Orlando, 2014

⁸⁰ Raved, Ahya, 2014

*mohl také definovat jako muslima, ale správného, je pravda, že se nemodlím a nedodržuji ani měsíc Ramadán, ale cítím lásku k Bohu v srdci a díky tomu jsem dobrým člověkem, protože správného muslima dělají činy.*⁸¹ V této větě Ahmad sdělil, že se tedy cítí ponejvíce jako Izraelec a muslim dle svého vlastního uvážení. V tomto případě je tedy možné, že by mohla proběhnout jistá synkreze několika navzájem se prolínajících prvků jako Izraelec-„muslim“⁸²-Arab, kde nejsilnější složkou je právě sounáležitost ke státu Izrael. V této ukázce jde vidět trojice hlavních složek: Izraelec – státní příslušnost, muslim – náboženství, Arab – etnická příslušnost. Ahmadův radikální názor nebyl ojedinělý, ti, kteří sebe identifikují jako izraelské Araby v mém výzkumu, tak nemají právě valné smýšlení na Araby z jiných arabských států.

Zbytek respondentů, tedy skoro polovina, se sebe identifikuje na základě náboženství a to jako muslimové. Polovina dotázaných se tedy primárně neidentifikuje na základě rasy či etnického původu, ale právě na základě svého náboženství, kdy tato sebe identifikace na základě náboženství je převažující. Izraelským Arabům se dostává islámu prvotně v rámci rodiny. Zde je určitě největší vliv na mladého člověka a na formování chápání islámu. Arabové se také setkávají se studiem islámu a arabštiny již od základní školy, která je na 6 let. Ve třetím ročníku však začíná také výuka hebrejského jazyka. Následuje middle school, neboli škola, na kterou se nastupuje po ukončení základní školy a předchází škole střední. Tato prostřední škola je na 3 roky. Zde se stále učí v arabštině, pokračuje výuka hebrejštiny a ke studiu islámu se přidává také studium judaismu. Po této škole následuje střední škola, která je také na 3 roky. Pokud člověk nastoupí na střední školu v arabské vesnici či městě, je vyučováno v arabštině, pokud Arabové žijí v židovských městech, tak se vyučuje pouze v hebrejštině. Co se týče studia islámu, tak tento předmět je vyučován v rámci střední školy pouze v 1. ročníku a je výhradně volitelný. Mí respondenti si ve většině islám jako volitelný

⁸¹ Na základě rozhovoru přes internetovou aplikaci dne 3. 5. 2014

⁸² Zde dávám v uvozovkách, jedná se o sebe identifikaci muslimství, kdy hlavní proud islámu je pro Ahmada nepřijatelný, Ahmad je sunnita.

předmět nevybrali. Poslední dva roky se vyučuje pouze judaismus. Poté následuje vysoká škola. Zde je vyučováno jen v hebrejštině.⁸³ Studium islámu tedy hraje největší roli v soukromém životě a až poté v životě veřejném.

Arabové jsou tedy ovlivněni islámem domácím a také islámem, který se učí na školách. Vyučuje se v arabštině (záleží tedy na umístění školy) a již od útlého věku jsou vystaveni vlivu hebrejského jazyka a židovského náboženství. Vliv na identitu tedy musí být obrovský. Do identity státní příslušnosti bych také zahrнула jazyk. Mateřský jazyk je rozhodně velkou součástí identity jakéhokoliv jedince. V tomto případě v Izraeli je arabský jazyk silně ovlivněn jazykem hebrejským. Často jsem slyšela při běžných rozhovorech v domácnostech i na veřejných místech, jak spolu izraelští Arabové hovořili a často používali slovíčka jako בסדר - *beseder*⁸⁴. Při konverzaci o mechanice neříkají arabský název pro počítač, ale pouze hebrejsky מחשב – *machšev*, tento název se používá jak pro stolní počítač, tak také pro notebook. Dámy, když chtějí navštívit toaletu, tak sdělí slovo שרותים - *šerutim*. Občanskému průkazu neřeknou jinak než תעודת זהות - *taodat zehot*. Při nákupu se při výrazu prodej používá hebrejské slovo מכירה - *mchira*, na druhou stranu pro nákup používají slovo קניות - *kniot* a při výrazu sleva používají slovo מבצע – *mvitza*. Jsou tu samozřejmě i další výrazy, které si izraelští Arabové přebrali z hebrejského jazyka, tohle pro mě byly nejčastější projevy hebrejštiny v arabském jazyce, které jsem odposlouchala při zúčastněném pozorování. Je zde tedy zřejmé, že mateřský jazyk arabština se stal silně ovlivněný majoritním jazykem hebrejštinou. I když jsem se setkala s izraelskými Araby mimo stát Izrael, kteří byli dlouhá léta na vysokých školách v cizině (v Evropě nejčastěji v České republice, Rumunsku a Moldávii), stále používali hebrejská slova ve svém rodném jazyce, v arabštině.

⁸³ <http://www.iba.org.il/arabil/?entity=562630&type=5&page=242>

⁸⁴ Hebrejsky můžeme přeložit jako „v pořádku“

Jistě větší interakce mezi arabským a hebrejským jazykem a také kulturou a náboženstvím jsou provázané ve školách známých jako *Hand in Hand*. Tento projekt vznikl na základě koexistence a interakce arabských dětí s dětmi židovskými. Již od útlého věku jsou spolu ve třídách arabské a židovské děti a každá třída je doplněna dvěma učiteli, jeden arabský a jeden židovský. Vše ve škole je také psáno dvoujazyčně, tedy v arabštině a hebrejštině. Velký důraz se klade i na vysvětlení svátků židovských, muslimských a samozřejmě také křesťanských a je zde velký důraz na rovnostářské postavení všech lidí, kde nezáleží na rase či na náboženství. Dle mého názoru je to velice výborný rozšiřující se trend multikulturní výchovy a vzdělání, který možná jednou dopomůže k lepšímu pochopení obou stran, a možná přispějí také k cestě za formováním trvalého míru v regionu. Ne nadarmo se říká, že děti jsou naše budoucnost. Nejen že tyto školy jsou výborným multikulturním vodítkem k pochopení obou stran, ale děti z těchto škol dosahují velice výborných výsledků a mají lepší predispozice se dostat na vysokou školu než děti ze škol, kde se vyučuje pouze jedním jazykem. S tímto modelem koexistence a kooperace přišel americký Žid jménem Lee Gordon, který je známý jako mírový aktivista a Amín Chalaf, izraelský Arab, který je také mírovým aktivistou. Od 90. let se snažili o vytvoření pluralistické školy. Kampusy škol *Hand in Hand* nalezneme v Haifě, Wádí Ara a také v Galileji a v Jeruzalémě.⁸⁵

Velice mě zaujal názor 11 letého Ramiho Nassera, izraelského Araba, který dochází do školy *Hand in Hand* v Jeruzalémě, který sdělil novinářce Debře Kamin svůj názor na tuto školu. Odpověděl plynulou a hrdou angličtinou: „*Spousta lidí nevěří, že je možné se učit takto spolu, pohromadě, ale my to cítíme jinak. Sice jsme jen děti a děláme tu něco malého, pouze se spolu učíme, ale tohle je ten start něčeho velkého.*“⁸⁶ Je zajímavé vidět i samotné studenty, v tomto případě děti, kteří chápou, jak je důležité se učit od sebe navzájem a jaký to může mít vliv na budoucí vývoj v oblasti.

⁸⁵ Rubin, Shira, 2013

Ráda bych se v této kapitole zmínila také o projektu Muse⁸⁷, kde jsem našla studii od Batya Shimony, který sepsal příspěvek s názvem: „*Tvarování izraelsko-arabské identity v hebrejských slovech – případ Sajjida Kašua*.“ Sajjid Kašua (příloha č. 4) se narodil roku 1975 a vyrostl v arabské vesnici Tira. Kašua je známý muslimský a arabsko-izraelský autor. Píše satirické sloupky pro izraelské noviny, je také známý v televizní sféře, kde je hlavním textařem komediálního seriálu *Avoda aravit* (Arabská práce), který se zabývá arabsko-židovskými vztahy a krizí identity. Známé jsou také jeho knihy, které se zajímají o krizi identity, například *Herzel Disappears at Midnight* (2005) či *Second Person Singular* (2008). V této studii mě nejvíce zaujal pojem – arabský Žid (*The Arab-Jew*) a židovský Arab (*The Jewish Arab*) a tyto termíny jsou právě spjaté s díly Sajjida Kašua. Sajjid Kašua patří k nové generaci arabských autorů, kteří píšou výhradně v hebrejštině. Hebrejšтина tedy přestává mít funkci jazyka sionistů, ale začíná být jazykem státu Izrael a všech jeho občanů. Je tedy jazykem kohokoliv, kdo jím hovoří. Proto někteří vysokoškolsky vzdělaní Arabové píšou své knihy v hebrejštině a nikoliv v arabštině. Jak podotknul Kašua – on sám nepíše knihy v arabštině, protože nemá takovou znalost spisovné arabštiny.⁸⁸

Kašua si prošel osobně procesem asimilace do židovské společnosti a kultury. Žil, pracoval a každý den byl v kontaktu s židovskou populací. Kašua se také odlišuje od členů své arabské generace, byl vzdělán, stal se sekulárním a velice úspěšným. Pojem *židovský Arab* se zrcadlí dle autora studie v obrazu *arabský Žid*. *Arabští Židé* jsou zde uvedeni jako třetí generace *mizrachi*⁸⁹ spisovatelů. Tito spisovatelé znovuobjevují a velebí své kořeny z arabských států a snaží se znovuobjevit svou ztracenou kulturu a identitu a opět se tento termín znovu zavádí do diskurzu. Identita *mizrachi* byla prý zavedena, aby se neutralizovala arabská dimenze v identitě nově přichozích Židů

⁸⁶ Kamin, Debra, 2013

⁸⁷ Informace o projektu dostupné na stránkách: <http://muse.jhu.edu/>

⁸⁸ Shimony, Batya, 2013, str. 146 - 149

⁸⁹ Židé, kteří jsou původem z arabských států

z arabských států. Izraelsko-arabská (*židovský Arab*) kategorie byla vytvořena k neutralizaci palestinského elementu v identitě Arabů v Izraeli.⁹⁰

Tohoto spisovatele a tuto studii jsem se zvedla z důvodu spisovatelova umu, kde naráží na krizi identity izraelských Arabů a popisuje, někdy i provokativně ve svých dílech, přístupy identit v izraelské společnosti. Popisuje také změny identit, formování identit a vize arabské identity v budoucnu ve státě Izrael. Kašuovy práce jsou někdy označovány za revoluci v izraelské literatuře, a také za revoluci v prostoru mezi arabskými a židovskými identitami. Prezentuje pohlcení Arabů židovskou identitou.⁹¹

⁹⁰ Shimony, Batya, 2013, str. 149-152

⁹¹ Shimony, Batya, 2013, str. 166

5 JAK ARABOVÉ V IZRAELI VNÍMAJÍ STÁT IZRAEL, KOMPARACE S ARABSKÝMI STÁTY A OSTATNÍMI ARABY

V této kapitole bych chtěla přiblížit názor izraelských Arabů z mého zkoumaného vzorku na komparaci Izraele a ostatních arabských států. Otázka „*Jaký si myslíte, že je rozdíl mezi Izraelem a arabskými státy?*“ v dotaznících nebyla ničím ohraničená a dotazovaní mohli odpovědět podle libosti, ať již se jednalo o politickou, sociální, či ekonomickou sféru. Otázky jsem pokládala při přímých rozhovorech a byly dány také do dotazníků. Další otázka z mého dotazníku, která mi velice dopomohla k sepsání této kapitoly je „*Žili byste raději v Izraeli nebo v arabském státě?*“ Jako první zde uvedu pozitivní názory na stát Izrael a příklady. Poté zde uvedu negativní postoje ke státu Izrael a posléze komparaci obou dvou názorů. Zařadila jsem zde i pro lepší představu složení izraelské společnosti ze statistik z května roku 2014. Také jsem si dovolila do této kapitoly zahrnout možnosti (nemožnosti) cestování do arabských států. Budu se dále věnovat rozdílům v chování k Arabům a k židovskému obyvatelstvu, jakési porovnání rozdílů mezi Araby a Židy a jak je vnímají arabští obyvatelé ve státě Izrael. Jako poslední uvedu jeden z výzkumů Karin Tamar Schafferman, která v roce 2008 chtěla předefinovat vztahy mezi Araby a Židy ve státě Izrael.

Více jak polovina dotázaných cítí velké rozdíly mezi Izraelem a arabskými státy. Nejvíce se jednalo o demokratické zřízení v Izraeli. Demokracii tato skupina vnímá jako svobodu projevu, svobodu vyznání a svobodný styl života. Izraelští Arabové si pochvalují velmi dobrou životní úroveň a dobré platové ohodnocení v zaměstnání (záleží samozřejmě na sociálně-ekonomickém postavení jak jednotlivce, tak celé rodiny a také záleží na stupni vzdělání). Chválí si také státní příspěvky na vědecký výzkum či důchodové pojištění. Maram uvedla do jednoho z dotazníků shrnutí: „*Stát Izrael je silný, protože má demokracii a moderní systémy. Přemýšlení vůdčích osobností států je velice dobré. Je zde rychlý rozvoj snad ve všech možných odvětvích. Je zde pořádek v právech a zákonech. Podle mého se díky tomuto stal Izrael vyspělým státem na mezinárodní*

*úrovni, i přesto, že má malou rozlohu a málo obyvatel. Je zde výborná životní úroveň...*⁹² Stát Izrael byl založen na moderních demokratických principech pro židovské obyvatelstvo. Život v Izraeli je synchronizován s židovským kalendářem. I když byl založen na demokratických principech hlavně pro židovské obyvatelstvo, které dlouhou dobu žilo v diaspoře a nemělo svůj vlastní stát, tak se Izrael snaží (jako každý stát ustanovený na demokratických principech) zabezpečit práva všech svých občanů, kde nezáleží na rase, náboženství či pohlaví.⁹³ Lidem s pozitivním pohledem na stát Izrael se také líbí investice peněz do výzkumu a vědy. Izraelské ministerstvo vědy, technologie a kosmického výzkumu si klade za cíl podporovat vědu na nejvyšší úrovni a umístit Izrael na vrchol vědecké a technologické síly. Považují dokonce vědecký a technologický výzkum za národní prioritu.⁹⁴ Lidé v Izraeli mají tedy velice vhodnou půdu pro to se stát uznávanými výzkumníky a přispět tím k lepší budoucnosti jak svojí, tak i státu Izrael.

Více jak čtvrtina lidí se domnívá, že v arabských státech by se měli lépe, protože složení v Izraeli je značně nehomogenní. V Izraeli jsou Židé majoritní společností a Arabové žijí v minoritním zastoupení. Lépe by se cítili v arabském státě, kde by splynuli s většinovým arabským obyvatelstvem. S obyvateli arabských států by sdíleli etnicitu a také náboženství. Dle těchto odpovědí, panuje názor jisté nevraživost či dokonce rasismu židovského obyvatelstva vůči obyvatelstvu arabskému. Nelíbí se jim státní jazyk hebrejšina, když jejich mateřštinou je arabský jazyk. Na druhou stranu skupina, která je spokojená se životem v Izraeli uvedla, že nehomogenní složení obyvatelstva v Izraeli je přínosné, protože se můžou od ostatních učit různé tradice, kulturu, náboženství a berou nestejnorodé složení obyvatelstva jako obohacení pro svůj vlastní život. Walid, který je zastáncem teorie lepšího života v arabských státech uvedl do dotazníku: „*V Izraeli se nemůžu cítit jako Arab, protože žijeme*

⁹² Dotazník číslo 12

⁹³ Rosen, Jonathan, 2014

⁹⁴ *The Ministry of Science, Technology and Space*
<http://most.gov.il/english/Pages/default.aspx>

*v židovském státě, kde je všechno podmaněno židovskému náboženství a židovskému obyvatelstvu, cítím, že nemám nejlepší podmínky k životu v Izraeli. V ostatních arabských státech jsou pouze Arabové a věřím, že bych se tam cítil lépe a bezpečněji.*⁹⁵

Pro představu zde uvedu složení obyvatelstva v Izraeli, dle statistik z května roku 2014, aby si čtenář mohl představit složení izraelského státu. V jakém podílu žije populace minoritně a majoritně zastoupená společnost. Židovské majoritní obyvatelstvo počtem 6,135,000 představuje 75% obyvatelstva Izraele. Arabská populace počtem 1,694,000 zaujímá 20,7% populace. Zbytek, který je počítán jako „ostatní“ (nearabští křesťané...) čítá 348,000 a představuje 4,2% obyvatel. Arabská populace se zvýšila od roku 2013 o 2,4% a předpokládá se s dalšími zvýšeními.⁹⁶

5.1 Srovnání Izraele s ostatními arabskými státy

Začala bych tedy s komparací Izraele s arabskými státy z hlediska většinového názoru. Jak bylo uvedeno, tak izraelští Arabové v pozitivním hledisku vnímají Izrael jako demokratický stát. Arabským státům na druhou stranu vyčítají chybějící demokratické principy. Maram, kterou jsem citovala v pozitivním hledisku na stát Izrael, dodává k pohledu arabských států: „... Izrael od jiných arabských států má demokracii, rozsáhlé vědní obory a v arabských státech je vysoká míra negramotnosti, mají ve státech nepořádek. Jejich politické režimy jsou většinou monarchistické nebo diktátorské. V arabských státech je velice nízká životní úroveň jako v Sýrii, Egyptě, Jordánsku ... V těchto zemích si finance přerozdělují pouze nejvyšší političtí činitelé a nebere se žádný ohled na obyvatele státu.“⁹⁷ V těchto dotaznících se stále opakuje svoboda projevu v Izraeli, kterou arabské státy postrádají. Také porovnávají lékařské ošetření, kde v Izraeli je zdarma a na vysoké úrovni

⁹⁵ Dotazník číslo 21

⁹⁶ Latest Population Statistics for Israel

http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/newpop.html

a v ostatních arabských státech není dobrá úroveň lékařského ošetření. Při rozhovoru s obyvateli Dár al-Asad mi bylo sděleno, že se neplatí zdravotnické výkony, jako operace, hospitalizace apod., ale hradí se za návštěvu praktického lékaře 24 škalim⁹⁸. Z výzkumu z roku 2001 byl zjištěn delší život u izraelských Arabů o 10 let než u Arabů z jiných arabských států.⁹⁹ Dále se jim celkově nelíbí život v arabských státech, protože dle nich většina lidí žije na hranici chudoby. Shrnuto, tito dotazovaní lidé vidí arabské státy jako nedemokratické, nemoderní a vykořisťované vládnoucí vrstvou.

Pro komparaci mého výzkumu, ohledně pochopení demokracie izraelskými Araby bych sem zařadila jeden z výzkumů Karin Tamar Schafferman. Tento výzkum ukazuje židovskou podporu rovných práv pro Araby v Izraeli (graf příloha č. 5). Od roku 2003 vidíme tendence zvyšování podpory, ale čísla jsou stále nízká při komparaci s lety 1999 a 2000. Přibližně polovina Židů ospravedlňuje diskriminaci Arabů, která je založena na definici Izraele jako židovského a sionistického státu. Dále se zde vyjadřuje k chápání demokracie ze strany izraelských Arabů. Zde se uvádí jedna čtvrtina dotazovaných, kteří se domnívají, že nikdy nebudou součástí izraelské demokracie. Tento přístup nejspíše pramení z odmítnutí uznat stát Izrael jako legitimní politickou entitu, což vede k odmítnutí plných a rovných práv. Také je zde uváděno, pokud bude Izrael chápán izraelskými Araby jako utlačovatel palestinského lidu, tak Arabové nebudou chtít plně náležet do této společnosti. Z rovných práv by rovněž pramenila obava z rovnosti povinností, ke kterým patří národní nebo vojenská služba. Mnoho Arabů si také prý stěžuje na impotenci izraelské demokracie. Více jak 31% Arabů se domnívá o omezení svobody projevu, tento názor má pro srovnání 19% Židů. Lidská práva, dle skoro poloviny Arabů, prý nejsou chráněna tak, jako v jiných demokraciích, pro porovnání tento názor sdílí více jak čtvrtina Židů. Na

⁹⁷ Dotazník číslo 12

⁹⁸ Jednotné číslo šekel, označení *NIS* či *ILS*-nový izraelský šekel-izraelská měna viz kurzovní stránky, například:

<http://www.penize.cz/kurzy-men/6510-izraelsky-sekel>

⁹⁹ https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/israeliarabs.html

dotaz, jak vidí své bydlení do budoucnosti ve státě Izrael, odpovědělo skoro tři čtvrtě Arabů o setrvání a následným životem v Izraeli.¹⁰⁰

Když porovnáme tento výzkum z roku 2008 a můj průzkum z roku 2013-2014 ze severu Izraele, tak se v mnohém neliší. Z mého výzkumného vzorku si Arabové nestěžují na nedodržování demokracie, ale většina uvedla, že pociťuje rozdíly v chování, což nepřímo naznačuje nerovné arabské postavení a tím i nedodržování demokratických principů ve státě. Většina mých respondentů také uznává stát Izrael na všech rovinách. Na stránkách jsem nenalezla, jakým způsobem byl výzkum praktikován a veden, nedočetla jsem se ani o množství dotazovaných a jestli byl průzkum aplikován na celý stát Izrael nebo pouze na určitá teritoria. Avšak při porovnání si můžeme udělat alespoň malý obrázek, jak se vyvíjí izraelsko-arabská společnost.

Druhá skupina, která hledí na arabské státy pozitivně si vychvaluje, jak již bylo řečeno, homogennost arabských států, mateřský jazyk arabština by byl nejrozšířenějším a také státním jazykem. Islám by byl většinovým náboženstvím a stejně tak jako v Izraeli je značná část života podmíněna židovskému náboženství, tak v arabských státech by stejně tak byla značná část veřejného života podmíněna islámu. Nepociťovali by rasismus, který v Izraeli cítí. S Araby cítí jistou sounáležitost a byli by prý šťastnější s životem v arabských státech. Nicméně více jak tři čtvrtiny dotazovaných raději zvolí život v Izraeli. Drtivá většina chce zůstat i přes tyto názory v Izraeli z důvodu své rodiny, vlastnictví půdy a dle mého názoru taky z důvodu ekonomického zajištění, které stát Izrael nabízí.

Izraelští Arabové mají státní občanství izraelské a to znamená, že v očích arabských států jsou identifikováni jako Židé, Izraelci. Vstup do většiny arabských států mají zakázaný. To je také jeden z důvodů, proč někteří izraelští Arabové zanevřeli na arabské státy. Vyčítají jim nevědomost arabského života v Izraeli. K tomuto tématu se respondenti nejvíce kriticky vyjadřovali k cestě do Mekky. Respondenti uvedli, pokud

¹⁰⁰ Schafferman, T. Karin, 2008

chtějí jako muslimové jet do Mekky, tak musí nejdříve cestovat do Jordánska, kde dostanou od příslušného úředního orgánu časově omezené jordánské pasy, aby mohli vykonat *umru*¹⁰¹ nebo *hadždž*¹⁰². Tyto pasy po vykonání pouti cestou zpět z Mekky vracejí jordánským úřadům. S izraelským pasem by do Mekky arabské muslimy s izraelským občanstvím nikdy nepustili. Alespoň díky jordánským úřadům mají muslimové s izraelským občanstvím tu možnost nejsvatější místo pro islámské náboženství navštívit.

Saúdská Arábie není jediným arabským státem, který odpírá návštěvu arabským obyvatelům Izraele. S izraelským pasem se jak Židé, tak izraelští Arabové nedostanou do dalších arabských států. Je nespravedlivé připravit arabskou populaci Izraele o návštěvy či o sblížení s ostatními arabskými státy, jenom z důvodu, že se narodili do židovského státu a narozením získali status občana Izraele a tím i izraelské cestovní doklady. A tím, že tyto země stát Izrael neuznávají, tak ubírají možnosti Arabům, kteří zde žijí tu možnost vycestovat za lidmi, se kterými sdílejí podobné tradice, kulturu a náboženství. Moji respondenti mi s jistotou sdělili, že mohou navštívit Jordánsko a Egypt.

5.2 Rozdíly v přístupu k arabskému a židovskému obyvatelstvu

Při mém výzkumu jsem se také zaměřila na rozdíly v chování k arabskému a židovskému obyvatelstvu. Zajímalo mě, jestli jsou patrné rozdíly v chování k Arabům, například při žádosti o práci atd. Nicméně otázka opět nebyla nějakým způsobem ohraničená, respondenti odpovídali podle toho, co oni sami individuálně vnímali jako největší rozdíly. I když si stát Izrael zakládá na svých demokratických principech, stále existují různé přístupy k majoritní versus minoritní společnosti dle mých respondentů. Většina mých respondentů jsou studenti na vysokých

¹⁰¹ *Umra* neboli „Malá poutí“, kterou muslim vykoná kdykoliv vstoupí na půdu Mekky
Janda, Richard, 2010, str. 361

¹⁰² *Hadždž* neboli poutí do svatého města Mekky, kterou by každý dospělý muslim měl vykonat alespoň jednou za život (jeden z pěti pilířů islámu)
Janda, Richard, 2010, str. 358

školách, tudíž se nejvíce zaměřovali na rozdíly ve školách, univerzitách a v pracovních příležitostech. Nastíním zde rozdíly ke vztahu k arabskému obyvatelstvu. Jako poslední zde uvedu druhý výzkum Tamar Karin Schafferman, která se rozhodla přehodnotit vztahy Židů a Arabů ve státě Izrael. Její výzkum se zabývá tím, jak hodnotí vztahy mezi sebou Arabové a Židé.

Pouze necelá čtvrtina dotazovaných Arabů uvedla, že necítí vůbec žádný rozdíl v přístupu k arabskému a židovskému obyvatelstvu. Cítí, že jsou si všichni rovni a mají stejné podmínky k životu. Z těchto názorů pouze Fahd uvedl: *„Já osobně necítím rozdíly v chování k nám nebo k Židům. Pracuji u prominentní firmy a všichni moji spolupracovníci jsou Židé a já jsem tam jediný Arab. Dostal jsem se tam z rodinné protekce, jinak je možné, že by tam žádný jiný Arab nepracoval kromě mě.“*¹⁰³ Z této věty je cítit, že Fahd sám osobně nepocituje žádné rozdíly v chování ke své osobě, ale nejspíše si je vědom rozdílů k jiným Arabům v Izraeli. Ámir má názor ne úplně souhlasný, že by neexistovaly žádné rozdíly, je si vědom jistých rozdílů, ale zařadila jsem jeho názor do této kategorie, protože rozdíly pak také vyvrací, cituji: *„Cítím možná jisté rozdíly, ale někteří Arabové si zaslouží rozdílné přístupy. Nechtějí pořádně pracovat, jsou líní a chtějí mít stejné podmínky jako ostatní. Musí se ve svém životě více snažit. Kdo se chová u nás slušně, tak opravdu nepocítí žádnou diskriminaci, rasismus nebo jak to oni nazývají, ani nepocítí, že žijí v židovském státě, stejně tak jako já. Měli by si uvědomit, že když budou respektovat svůj stát i se zákony, tak stát bude respektovat i je.“*¹⁰⁴ Opět se domnívá, že záleží na sociálně ekonomickém postavení jedince či rodiny a také na tom, kde lidé žijí. Ámir žije v čistě arabské vesnici Dár al-Asad a se Židy se setkává nejčastěji pouze v práci a jako ostatní obyvatelé na veřejných místech, jako jsou úřady, restaurace apod.

Jak Fahd, tak Ámir mají velmi dobrou práci, která je také výborně platově ohodnocena. Ekonomická situace se potom prolíná do celkové

¹⁰³ Na základě osobního rozhovoru přes internetovou aplikaci ze dne 6. 5. 2014.

¹⁰⁴ Na základě osobního rozhovoru přes internetovou aplikaci ze dne 9. 5. 2014.

spokojenosti obyvatel. Pokud je jedinec či celá rodina dobře ekonomicky zabezpečena, to je jeden z hlavních důvodů k tomu, aby byli ve státě obyvatelé spokojeni (ať se jedná o minoritní nebo majoritní skupinu obyvatel). Například rodina si může dovolit poslat své potomky na vysoké školy, dát jim výborné vzdělání, které Izrael dozajista nabízí. Tím, že svým dětem rodina zabezpečí vysoké vzdělání, mají jejich potomci větší procento úspěšnosti v nalezení dobře platově ohodnoceném zaměstnání. Výborné platební ohodnocení v zaměstnání, zajištěná rodina, to je základ spokojenosti snad každého obyvatele jakéhokoliv státu.

Jak jsem již uvedla, tak valná většina lidí z mého výzkumu jsou studenti, tak nejvíce si všímají rozdílů při přijímacích řízeních na vysoké školy, studiu na vysokých školách a také přístupu učitelů k arabskému a židovskému obyvatelstvu. Samozřejmě v mém výzkumu jsou také pracující lidé, kteří vystudovali nejčastěji střední školu či vysokou školu. Nejdříve bych zde tedy uvedla názory na školy základní a střední, které jsou v arabských vesnicích.

Více jak čtvrtina dotázaných uvedla vnímání rozdílů na školách. Dotace do škol židovských, ať již se jedná o základní či střední školy (vysoké školy sem nezahrnuji, protože ty jsou pouze židovské), tak jsou rozhodně vyšší, než dotace určené pro arabské školy. Dotazovaní si všimli i modernity židovských škol, kterou arabské školy postrádají.

Vysoké školy jsou pouze židovské v tom smyslu, že se vyučuje v hebrejštině. Nejvíce byli respondenti nespokojeni s nástupem na vysokou školu. Při prominentních oborech jako je medicína, arabští studenti nemohou nastoupit na vysokou školu po dostudování školy střední. Jejich židovští spolužáci po střední škole nastupují na povinnou vojenskou docházku, kde muži mají vojenskou docházku stanovenou na 3 roky a ženy na méně než dva roky. Pro izraelské Araby není vojenská docházka povinná, ale pokud chtějí, tak samozřejmě mohou nastoupit.¹⁰⁵ Z důvodu odvodu židovských spolužáků na povinnou vojenskou

¹⁰⁵ <http://www.mahal-idf-volunteers.org/information/background/content.htm>

docházku, musí arabští obyvatelé vyčkat na jejich dokončení vojenské docházky a pak teprve s nimi mohou podstoupit přijímací řízení a nastoupit na vysoké školy. Někteří mí respondenti vyřešili tento problém studiem na arabsko-americké univerzitě, která působí na Západním břehu v Palestině. Po střední škole díky těmto univerzitám, jako je například univerzita Jenin¹⁰⁶, mohou nastoupit na vysokoškolské studium ihned.

Další skupina vyřešila toto „nucené čekání“ na nástup na vysokou školu studiem v zahraničí. Já osobně jsem se setkala s několika izraelskými Araby, kteří studovali v České republice medicínu. Minimum z nich dokončilo vysokoškolské vzdělání na všeobecném lékařství na Karlově univerzitě. Většina se rozhodla dokončit studium v Rumunsku či v Moldávii. Nicméně osud při návratu do Izraele je čekal stejný. Všichni museli projít státní závěrečnou zkouškou z medicíny v Izraeli. Fahdi při osobním rozhovoru, uvedl: *„Jako jeden z mála izraelských Arabů jsem dokončil studium medicíny v České republice. Ostatní odešli do jiných států, kde si studia zaplatili. Všichni jsme museli podstoupit státní izraelskou závěrečnou zkoušku z medicíny, která byla v anglickém jazyce. Největší úspěšnost měli samozřejmě židovští studenti, ale ne kvůli tomu, že by byli chytřejší nebo inteligentnější, ale protože jim nadržovali, tím jsem si jist. Já osobně jsem splnil tuto zkoušku až na třetí pokus, ale domnívám se, že jsem ji splnil již na pokus první.“*¹⁰⁷ Fahdiho názor je čistě subjektivní a nemám k dispozici žádné důkazy, které by vyvraceli nebo na druhou stranu potvrzovali jeho domněnky.

Když se podíváme do historie, tak si arabští studenti od roku 1970 velice polepšili. Počet studentů se zdvojnásobil do roku 2000. U arabských žen je také vidno zlepšení ve vzdělání. V roce 2000 59% arabských žen získalo vzdělání minimálně v 8 leté školní docházce. Arabské ženy tvoří 51% v arabských školách v Izraeli. V roce 1999 46% Arabů absolvovalo střední školu, oproti 52% židovských studentů. Z těch

¹⁰⁶ Stránky univerzity: <http://www.aauj.edu/>

¹⁰⁷ Osobní rozhovor konaný v České republice dne 13. 4. 2014.

40% arabských absolventů se 26% rozhodlo pro další studia. Arabové představují 7% všech studentů na univerzitách.¹⁰⁸

Izraelští Arabové „musejí“ čekat na dokončení vojenské docházky svých židovských vrstevníků. Avšak vojenská docházka pro izraelské Araby není zakázaná, záleží tedy pouze na nich, jestli vojenský výcvik také podstoupí či nikoliv. V mém výzkumném vzorku nebyl ani jeden arabský občan Izraele, který by podstoupil vojenskou docházku. Nicméně jsem našla stránky, kde se několik izraelských Arabů vyjadřuje k vojenské docházce v IDF¹⁰⁹, kterou sami podstoupili a zaujal mě i jejich názor. Hovoří zde například Anat Hasakhia, která poslala své tři děti na vojenskou docházku do IDF. Sama věří, že by izraelští Arabové měli sloužit v armádě, protože je to velice důležitý krok k tomu, aby se stali větší součástí státu Izrael. Následně se domnívá, že nástup do IDF je také velice dobrý krok k integraci Arabů do izraelské společnosti. Dle Anaty, by měli všichni Izraelci podstoupit výcvik v armádě a sloužit své zemi a nehledět například na náboženské přesvědčení. Anata dle článku není jediná izraelská Arabka, která má tento názor. Také čím dál tím více Arabů podstupuje dobrovolně vojenskou docházku (příloha č. 6)¹¹⁰ Když jsem se osobně ptala izraelských Arabů, proč nepodstoupili docházku v IDF, tak mi bylo nejčastěji sděleno, pokud by museli nastoupit na obranu země, tak by bylo nutné pozvednout zbraně proti ostatním Arabům a to se jim zdálo nepřijatelné. V tomto vývoji se domnívám, že bude záležet na vnitřním rozporu izraelských Arabů jak velká je láska k zemi, ve které žijí ve srovnání s etickým cítěním, kdy by museli zasahovat proti Arabům z ostatních států.

Další rozdíly, které mí respondenti uváděli, se týkaly získání zaměstnání. Dle jejich názorů mají židovští občané lepší šanci k získání práce. Do některých zaměstnání vezmou pouze tu skupinu lidí, kteří byli v armádě. Bylo mi sděleno, že pro Araba je také těžké či nemožné se

¹⁰⁸ https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/israeliarabs.html

¹⁰⁹ Zkratka *Israel Defence Forces*: <http://www.idf.il/>

¹¹⁰ Avraham, Rachel, 2013

dostat na vysoké seniorské pozice a Arabové nesmí vykonávat povolání jako je letec (kapitán letadla). Velice těžké je také si získat práci na letišti. Mohammad je učitelem autoškoly a sdělil mi svůj názor na zkoušku, kterou musejí jeho studenti projít, aby získali řidičské oprávnění. Inspektor je prý vždy Žid a sám si Mohammad všiml nadřezování židovským studentům před arabskými. Pro Araba je těžší získat řidičské oprávnění nežli pro židovského občana.¹¹¹ Opět se zde v drtivé většině dotazníků a rozhovorů objevuje židovská participace v armádě. Jelikož všichni Židé chodí do armády, tak mají automaticky lepší podmínky k získání práce. Nebylo by tedy lepší, kdyby i izraelští Arabové chodili do armády a získávali by také lepší zaměstnání, pokud to tak opravdu je? Dle mého názoru, pokud se občan odevzdá státu a dokáže i demonstrovat obětování svého vlastního života pro stát (povinná vojenská docházka), tak se dotyčným stát za to také náležitě odmění, například formou lepší pracovní pozice.

Uvedu zde statistiky z výzkumu z roku 2001, které ukazují zaměstnanost v Izraeli v komparaci židovského a arabského obyvatelstva. V roce 2001 bylo zastoupeno v pracovní síle více Židů než Arabů. Důvodem procentuálně nižšího zastoupení v pracovní síle u Arabů je malé procento pracujících arabských žen. Pouze 15% všech arabských žen je pracujících, na druhou stranu židovské ženy jsou v zastoupení 53% jako pracující. Jak u arabských tak u židovských žen se ucházejí o zaměstnání hlavně mladé ženy. 79% židovských žen od 25-34 jsou součástí pracovního trhu, u Arabů je to pouze 22% žen. Arabští muži pracují nejvíce ve stavebním odvětví a v zemědělství, pro srovnání, pouze 7% židovských obyvatel pracuje v zemědělství či ve stavebnictví. V roce 2000 činila nezaměstnanost u Arabů 12% a u Židů 7,6%. Arabové průměrně dosáhnou na 60% ročního výdělku židovské populace.¹¹²

Následující rozdíly, které byly často uváděny, se týkaly letišť a cestování. Na letištích izraelští Arabové podstupují důslednější kontroly

¹¹¹ Na základě dotazníku 25

¹¹² https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/Society_&_Culture/israeliarabs.html

než jejich židovští spoluobčané. Většina také dodává pochopení ze strany izraelských úřadů v rámci bezpečnosti. Při mé cestě do Izraele se zájezdem, nebyla kontrola nijak důsledná v komparaci s mojí cestou, kterou jsem absolvovala do Izraele, z důvodu výzkumu. Má přijímací rodina byla ryze arabská. V České republice nejsou tyto kontroly tolik důsledné jako na letišti Ben Gurion v Izraeli. Při zpáteční cestě jsem jim sdělila, jaký byl cíl mé cesty, návštěva arabské rodiny. Ihned jsem byla odvedena na důslednou bezpečnostní kontrolu i s mými zavazadly. Izraelští Arabové mě informovali, že tyto kontroly musí podstupovat pokaždé, když se rozhodnou vycestovat. Tyto kontroly nejsou příjemné, ale na druhou stranu se jedná o bezpečnost na velmi vysoké úrovni a z důvodu atentátů a neklidné situaci v regionu jsou tyto prohlídky více než na místě. Ibrahim na letištní kontroly uvedl: „... *Na letištích máme důslednější kontroly než Židé. V poslední době se naše situace značně zlepšila. Já tyto důsledné kontroly na letišti chápu, díky vysokému stupni letištní kontroly, který v Izraeli máme, se cítím v letadle bezpečněji, ale někdy mě to opravdu obtěžuje.*“¹¹³

Izraelští Arabové z mého výzkumu si všimli rozdílů, které jsou zřejmé v arabských a židovských městech. V židovských městech se více starají o pořádek. Židovská města jsou čistá a o arabská města tolik stát nepečuje. Dále mají prý židovská města dostatek prostoru na výstavbu nových domů, plochy na parky, obchodní domy, za to v arabských městech takové plochy nejsou. Jasmína, je izraelská Arabka a také muslimka nosící *hidžáb*¹¹⁴. Pro ni je prý velice těžké si najít bydlení v židovských městech, když *hidžáb* nosí. Také dodává informaci o zákazu svolávání muslimů k modlitbě v okolí židovských měst.¹¹⁵ Hassan, jako jeden z izraelských Arabů, který si hledal dočasné bydlení v židovském městě, měl také problémy s podnájmem. Pronajímatelé byli Židé a někteří ihned jak věděli, že je Arab, tak bez vysvětlení podnájmem zamítli.¹¹⁶

¹¹³ Dle osobního rozhovoru ze dne 25. 4. 2014

¹¹⁴ Jedná se o ženský závoj nošený většinou muslimek

¹¹⁵ Dotazník číslo 18

¹¹⁶ Dotazník číslo 29

Ve státě není nařízená žádná povinná segregace Arabů a Židů v rámci bydlení, avšak se Židé a Arabové rozhodli žít separovaně ve svých městech a vesnicích. Izraelci jsou si vědomi menších finančních prostředků, které obdržely arabské vesnice či města na rozdíl od těch židovských. A to mělo vliv na kvalitu arabských škol, infrastrukturu a na sociální služby.¹¹⁷

Všechny tyto rozdíly byly sepsány na základě pocitů a individuálního přístupu každého z obyvatel mého výzkumného vzorku k danému tématu. Do jaké míry jsou pocity respondentů spojeny s jistými stereotypy, není jednoduché odpovědět, protože se jedná pouze o pocity, které arabská populace cítí jako rozdíly v přístupu „my“ a „oni“.

Ráda bych zde také zaimplementovala druhý výzkum Karin Tamar Schafferman, jak je uvedeno v úvodu této kapitoly. Uvedu zde jak Arabové a Židé hodnotí vztahy mezi sebou. Z výzkumu vyplívá, že vztahy mezi Araby a Židy nejsou dobré, podle obou skupin (graf příloha č. 7) Zřejmé je také hodnocení Židů, kteří vztahy rychleji vyhodnocují jako špatné, než Arabové. V roce 2000 83% Židů vyhodnotilo vztahy jako špatné s porovnáním 50% Arabů, kteří zhodnotili vztahy jako špatné. Po nepokojích v říjnu 2000 se žebříček změnil a to následujícím způsobem, kdy 93% Židů hodnotí vztahy jako nedobré ve srovnání se 73% Arabů. Horší hodnocení z řad židovských obyvatel, by mohlo vycházet z přesvědčení, kdy Židé vnímají Araby jako neloajální a také tím, že žijí skoro separovaně, tak zakládají svůj názor na Araby za pomoci médií. Média se nejčastěji zajímají o negativní aspekty židovsko-arabských vztahů a často popisují arabskou populaci negativním způsobem a židovské obyvatelstvo na druhou stranu je reprezentováno jako mnohem osvícenější a lidštější. Tyto názory také mohou samozřejmě pramenit ze stereotypů, kdy se 75% Židů domnívá o arabských násilných sklonech a 55% dotázaných se domnívá o neschopnosti Arabů dosáhnout stejné kulturní úrovně, která charakterizuje židovskou populaci. Čísla se obrací,

¹¹⁷ https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/Society_&_Culture/arabstat.html

pokud jde o diskriminaci. 80% dotazovaných Arabů se cítí diskriminováno a 55% Židů souhlasí s tím, že je arabská populace diskriminována.¹¹⁸

Jisté rozdíly v přístupu k arabskému obyvatelstvu v Izraeli jsou patrné. Ať již z mého výzkumu, kdy sami respondenti uvádějí rozdíly, které nejčastěji pociťují či z výzkumu od Tamar Karin Schafferman, kde i sami Židé jsou si vědomi diskriminace proti arabské společnosti. Ale i přes tuto diskriminaci je patrné, že jsou Arabové z mého výzkumného vzorku spokojeni se životem v Izraeli. Raději budou Arabové žít v Izraeli, i přes tento druh diskriminace, nežli vyměnit izraelský život za život v jiném státě. I přes tyto neduhy jsou součástí dynamického státu, který jim nabízí velké možnosti a někteří izraelští Arabové si toho jsou vědomi.

¹¹⁸ Schafferman, T. Karin, 2008

6 TRADIČNÍ MAGICKÉ PRAKTIKY U IZRAELSKÝCH ARABŮ

Má poslední menší kapitola se bude zabývat tradičními magickými rituály, které praktikují Arabové v Izraeli. Do jaké míry se jedná o lokální praxi, či by se mohly tyto praktiky aplikovat na všechny Arabů v Izraeli, mi nebylo odpovězeno. Dle mého názoru se magické praktiky promítají do identity obyvatel a také do chování. Zde nastíním pouze magickou praxi, která se využívá v severním Izraeli, ve vesnici Dár al-Asad. Budu v této kapitole informovat pouze o nejrozšířenější praxi, se kterou se setkávají lidé téměř v každodenním životě.

6.1 Magie v islámu

Jedná se o magickou praxi, která je spojena s islámem. O magii se Korán zmiňuje například v sůře sedmé – Rozpoznání, kde se hovoří o sporu mezi egyptským faraonem a Mojžíšem, kdy Áron ukazuje své magické umění za pomoci Boha. V sůře 10, Jonáš od 10:79 a dále je opět zjevný boj mezi egyptským faraonem a Áronem, kdy jsou faraonští služebníci označeni pouhými kouzelníky, a Áronova magie je označena za boží sílu.¹¹⁹ V islámu je magie definována jako využití pomoci démonů k provedení špatných činů vůči někomu jinému. Islám tedy považuje magii za akt rouhání. Nicméně všem poslům božím bylo umožněno provedení zázraků, jako důkaz jejich boží pravosti. Například Mojžíšovi byla udělena schopnost rozdělit břehy Rudého moře a Ježíšovi bylo umožněno léčit slepé, malomocné či přivést mrtvého k životu. Rozdíl mezi magií a zázraky je následující, magie je nástrojem k ublížení a zázraky jsou určené prorokům a jsou užitečné. Neboli magie patří ďáblu a zázraky Bohu.¹²⁰

Mohli bychom tento jev, tradiční mystické rituály, zahrnout do tzv. „populárního islámu“, který je doménou více kulturní kategorie nežli teologické kategorie. Populární nebo také lokální islám, je definován

¹¹⁹ Použitý překlad Koránu ze stránky: <http://www.koranoislam.cz/>

¹²⁰ <http://www.islamawareness.net/BlackMagic/magic.html>

náboženskými variacemi, jakými je islám vnímán širokou veřejností. Je zde zahrnut přístup úctě k svatým, mystickým řádům, specifická forma zbožnosti a praxe, pověr a hereze. Populární islám se tedy liší od oficiální islámské doktríny a odchyluje se od zavedené ortodoxie. V každodenním životě je jistá interakce mezi texty a praxí a je jisté, že se populární zvyky integrují ortodoxií a jsou ortodoxií legitimováni. Populární islám tedy čerpá jak z ortodoxie, tak z lokálních praktik a tradic.¹²¹

6.2 Magická praxe ve vesnici Dár al-Asad

Ve vesnici Dár al-Asad se lidé často cítí uhranuti nebo očarováni. Mohou se pouze domnívat, kdo jim tento nezávidění hodný stav přivodil. Lehčí forma uhranutí se projeví závratěmi, nechutenstvím, častým střídáním nálad, kde dominuje agrese, pálení očí a únava (projevy jsou lehčího rázu). Nejčastější příčinou je závist. V tom případě Vás může někdo uhranou, aniž by si byl dotyčný, který závidí, vědom uhranutí. Proto se snaží Arabové nezávidět svým blízkým a v rámci rodiny, aby nikomu neublížili. Velmi častým podnětem k závidění je prý nový osobní automobil nebo koupě nového domu. Závist se také vztahuje k lidským schopnostem, lidské kráse, bohatství, atd., závidět se dá de facto cokoliv. Nejčastější obranou proti uhranutí z důvodu závisti pořízení nového auta, se dává na malou část předního skla mouka smíchaná s vodou a na tuto směs se přiloží peníze (pouze drobné). Stačí ponechat tuto směs na autě pouze několik hodin. Dalším způsob je posypání celého auta solí či rozbití syrového vejce o čelní sklo automobilu. Těmito praktikami si dotyčný nezajistí pouze imunitu proti uhranutí, ale také si posvěť auto štěstím a dlouhou funkčností automobilu.

Pokud je člověk již očarovaný (nejčastěji výše uvedeným záviděním) s lehčími projevy, tak se léčí v rámci domácího rituálu, který nazývají „wassfa“. Vždy se iniciativy a léčení chopí muslimská žena, nejčastěji matka (v generačních domech, kde pospolu žije více rodin,

¹²¹ Sengers, Gerda, 2003, str. 20-21

provádí rituál nejzasvěcenější žena, tedy žena ze starší generace). Očarovaný musí být důkladně umytý, aby rituál fungoval. Nechá se rozpálit pánev s vodou a připraví se rtuť¹²², která se postaví nedaleko od pánve tak, aby na ní neměl žár z pánve vliv. Poté se léčitelka posadí do křesla a očarovaný jí položí hlavu do klína. Hladí očarovaného po vlasech a odřiká za sebou několikrát síru Lidé (114:1 – 114:6) a síru Upřímnost víry (112:1 – 112:4). Poté je uhranutý vyzván, aby se posadil, nad něj přijde léčitelka s rozžhavenou pánví, dotýčný se přikryje dekou (v rámci bezpečnosti, rtuť může vystříknout) a je nad ním do pánve nalito část rtutě. Lití rtutě na pánev s vodou se stejným způsobem (nahřátí vody a poté nalití rtutě) opakuje sedmkrát vždy nad hlavou postiženého. Pokaždé, když rtuť vystříkne, tak značí dobré znamení a následné vyléčení. Poté se léčitelka podívá do pánve na obrazec, který byl naléváním rtutě vyobrazen, tento obrazec značí důvod uhranutí. Nejčastěji jsou vidět oči, které značí závist. Když obrazec vypadá jako více osob najednou, tak to znamená, že dotyčnému chce ublížit více lidí. Obrazec, který vypadá jako několik spojených vláken, značí uhranutí, které má za cíl dotyčnému velmi zkomplikovat život. Rituálem má být uhranutí odehnáno a jedinec je vyléčen. Při pobytu v Izraeli jsem se s tímto rituálem setkávala nejčastěji, v rodině, ve které jsem žila, probíhal několikrát do týdne, na různých rodinných příslušnících. Roli léčitele vždy na sebe vzala matka rodiny.

Pak jsou také těžší formy očarování, které se nedají řešit pouze v rámci rodiny, ale je zapotřebí navštívit někoho dalšího pro vyléčení uhranutého. Tyto projevy uhranutí jsou vědomě mířené proti dotyčné osobě. V tomto případě se očarování může provést přes tekutiny a jídlo. Častým projevem je také psaníčko z papíru, kde je napsáno, co špatného se přeje očarovanému. Psaníčko se položí na jakékoliv místo v domě, v práci či v autě, podle toho, kde se dotyčná osoba nejvíce vyskytuje a kde by byl vliv kouzla nejsilnější. Pokud chce někdo někoho silněji

¹²² Na otázku, proč se používá rtuť, mi bylo pouze odpovězeno, že se tato praxe předává z generace na generaci

očarovat, tak navštíví ve vesnici *šejcha*¹²³, který psaníčko posvětil. Tento šejch je značen tedy jako „špatný šejch“ a ten očarování způsobí. Jelikož moji respondenti dle jejich slov nikdy nešli ke *špatnému šejchovi*, aby někoho očarovali, tak se nedá přesně sdělit, jak se takové očarování formuluje. Dotazovaní se domnívají, že se jedná o formu návštěvy a sdělení koho a proč chce dotyčný očarovat. Šejch připraví lektvar do jídla nebo pití nebo se vypíše již zmíněné psaníčko, ve kterém jsou zvláštní symboly a někteří prý tyto symboly jsou také prokládané s úryvky z Koránu. Uhrnutí je prý umocněno posláním zlých duchů.

Více bych se zde tedy zaměřila na následné léčení očarování. Pokud je člověku špatně, je vysoce agresivní, má bolesti bez reálné příčiny, vysoká míra únavy, kdy se prý nemůže ani hýbat, tak to je známkou silného očarování. Stává se také, že dotyčný si sám nevšimne svého očarování a povšimne si například rodina či přátelé a ti apelují na návštěvu očarovaného u „dobrého šejcha“. Popíši zde vyprávění Wisáma¹²⁴, u kterého si jeho matka všimla očarování: *„Jeden čas jsem měl velkou smůlu, byl jsem stále unavený, kolísaly mi nálady, ale nejvíc mě mrzí, že jsem byl zlý na rodinu a okolí, aniž bych si to uvědomoval. Po fyzické stránce jsem se cítil velice slabý, nejčastěji jsem pouze ležel. Moje matka si mého zvláštního chování všimla a šli jsme společně za šejchem. Šejch se zeptal se na mé a matčino jméno a začal počítat z našich jmen, způsobem mně neznámým. Po počtech mi sdělil o mém očarování, které mi má přinést velkou smůlu v celém mém životě. Následně přistoupil nad mou hlavu a předčítal z Koránu, ale nevím jakou část, protože jsem mu nerozuměl, jakoby měl svůj vlastní způsob čtení. Poté dal vodu do lahve, kterou posvětil opět verši z Koránu a každý den jsem musel z této vody pít ráno po probuzení a večer před spánkem. Dále jsem byl obdarován*

¹²³ <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/sheikh>

Šejch-jedná se o arabského vůdce, zejména arabský vedoucí rodiny, kmene či vesnice či přímo vůdce muslimské komunity. V kontextu mých respondentů je tzv. „dobrý“ a „špatný“ šejch. Na první pohled není znatelný rozdíl. Oba dva jsou muslimsky založení, praktikují islám, pomáhají komunitě věřících. Rozdíl se nachází právě v magických praktikách. „Dobrý šejch“ se zajímá pouze o léčení lidí, kteří byli uhrnutí a používá ke svému léčení pouze Korán. „Špatný šejch“ na druhou stranu lidi očarovává (není vyloučeno také léčení) a nepoužívá pouze Korán, ale také blíže neidentifikovatelné symboly.

*olejem, který byl posvěcen stejně jako voda v lahvi a psaníčkem. Olej, v malém množství, jsem si měl dávat na čelo po ranní očištění a psaníčko jsem musel mít stále u sebe. Nevím, co v papíru stojí, protože potom co mi ho dal složený, sem se již nikdy nemohl podívat na text, který mému papíru náležel, protože kouzlo by se po přečtení mohlo uvolnit a opět mne ovládnout. Tento rituál trval 14 dní. Má rodina i já osobně jsme si všimli zlepšení mé osobnosti. Mohu říci, že mi tento rituál velice pomohl.*¹²⁵ Po této zkušenosti ztratil Wisám svůj skepticismus k magickým rituálům a začal částečně věřit v magii.

Wisámovu otci Alimu se stalo něco podobného. Také jako jeho syn nikdy nevěřil na magii a na očarování. Před několika lety začal usínat za volantem (nikdy předtím se mu to nestalo). Toto své usínání dával za vinu dlouhé a vyčerpávající práci a rozhodl se spát více. Potom, co spal většinu dne a noci a stále usínal za volantem, se rozhodl svěřit svému kamarádovi. Svěření si vyposlechla kamarádova matka, která s touto informací šla za *dobrým šejchem*, a ten jí sdělil, aby se Ali podíval pod sedadlo v autě. Pod sedadlem v autě se našlo psaníčko s očarováním. Ali psaníčko vyhodil a od té doby již za volantem neusínal.¹²⁶ Na rozdíl od svého syna zůstává stále skeptický k magickým rituálům.

Velice rozšířené je také věštění z kávy. Opět je to doménou žen. Ženy si při vzájemných návštěvách připraví kávu (pravou arabskou)¹²⁷, posedají si okolo stolu a kávu pijí z malých šálek, tak jak jsou Arabové zvyklí. Po dopití zůstane v šálcích pouze kávová sedlina a šálek se otočí vzhůru nohama. Po uschnutí sedliny si ženy šálek vezmou a luští obrázek, který má sedlina představovat. Pokud se zobrazí cesta a stromy – znamená to lepší život a budoucí život v ráji, dům – nabytí nemovitosti, pták – přináší štěstí, muž – svatba, ryba či moře znamenají bohatství.¹²⁸

¹²⁴ Dodám zde, že Wisám nikdy nevěřil na duchy či mystické tradice. Avšak jeho chování trápilo celou rodinu, tak se rozhodl rodině vyhovět a navštívit šejcha.

¹²⁵ Na základě rozhovorů z dubna 2013 ve vesnici Dár al-Asad

¹²⁶ Na základě rozhovorů z dubna 2013 ve vesnici Dár al-Asad

¹²⁷ Návod na přípravu pravé arabské kávy <http://www.kafesspo.estranky.cz/clanky/jak-uvarit-arabskou-kavu.html>

¹²⁸ Jedná se o nejčastější výjevy, které jsem ve vesnici Dár al-Asad pochytila, ve skutečnosti je obrazů více

Pokud ze sedliny není čitelný obrázek a sedlina není rozdělena do obrázku, ale je celá černá, znamená to velké neštěstí. Toto věštění praktikují snad všechny ženy bez ohledu na věk. Nicméně mi bylo sděleno, že pouze malé procento žen umí opravdu identifikovat a číst z obrázků kávové sedliny a tím určit budoucnost. Pro drtivou většinu žen je věštění z kávové sedliny forma zábavy, kterou se baví při svých společných chvílích.¹²⁹

Tato kapitola byla sepsána na základě pozorování a rozhovorů, které jsem při svém pobytu ve vesnici Dár al-Asad vypožadovala a díky informacím, které mi obyvatelé sdělili. Neměla jsem tu možnost navštívit *šejcha* a vyptat se na bližší informace ohledně magických rituálů, které zde uvádím. Jedná se tedy o hrubý nástin praktik lokálního islámu, který má vliv na chování obyvatel Dár al-Asadu. Vlivem je zde míněno vnímání svého okolí a očekávané interakce mezi obyvateli. Lidé denně žijí ve stereotypu, kdy předpokládají negativní vliv na sebe sama od svých sousedů či známých, který se projevuje právě očarováním. Je možné tento předpoklad nazvat jistou formou nevraživosti, se kterou denně obyvatelé přicházejí do styku. Tato nevraživost je pouze odrazem vnitřního rozpoložení, nikoliv vnějšího. Lidé se k sobě chovají mile, a proto se nikdy nedá s jistotou zjistit, kdo očarování způsobil. V drtivé většině více věří ženy než muži v magii a magické praktiky.

S očarováním skrze magii a následným léčením islámem se můžeme často setkat také na internetu. Je zde nespočet stránek, které mají za úkol pomoci očarovaným lidem. Nejčastější pomoc spočívá prostřednictvím praktikování islámu, čtení Koránu a praxe *dhikr*¹³⁰ a

¹²⁹ Na základě rozhovorů března 2013 ve vesnici Dár al-Asad

¹³⁰ *Dhikr* – znamená pamatování si a připomínání Boha, více na stránce:

<http://www.questionsonislam.com/article/what-does-8220dhikr8221-mean>

*du'a*¹³¹. Dle šejchů, kteří na stránkách odpovídají, poté záleží na dalším individuálním doporučení.¹³²

¹³¹ *Du'a'* – znamená akt prosby k Bohu, více na stránce: <http://www.islamreligion.com/articles/4005/>

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem mé práce bylo popsat historii a identitu „Arabů 48“¹³³, jak zní v názvu mé diplomové práce. Za cíl jsem si také v úvodu uvedla vylíčení rozdílné identity těchto Arabů od ostatní arabské populace. Díky mému výzkumu a dostupné literatuře se domnívám, že jsem cíl mé práce splnila. Respondenti z mého výzkumu představují jen malý počet izraelských Arabů a jsou z teritoria severního Izraele, proto se nedá tento výzkum generalizovat na celou arabsko-izraelskou společnost. Můžeme si alespoň utvořit náhled na vývoj izraelsko-arabské identity v rámci státu Izrael a také se můžeme blíže podívat na základní vlivy, které ovlivňují vnímání a identitu Arabů v Izraeli.

Izrael je široké veřejnosti znám jako židovský stát. Nicméně i v tomto státě žijí další populace v menšinovém zastoupení. Tou největší menšinou jsou Arabové vyznávající islám. Při svém bádání jsem zjistila spoustu zajímavých informací ohledně identity této skupiny. Do výzkumu identity jsem šla s jistými hypotézami, některé se mi potvrdily a některé vyvrátily. S hypotézou identity jsem se domnívala, že se izraelští Arabové budou nejvíce sebe identifikovat buďto se státem Izrael nebo s palestinskými Araby, se kterými měli společnou historii do roku 1948. Podobné poznatky vycházeli také ze studií dalších badatelů, kde je formování identity vnímáno jako posun mezi palestinizací a izraelizací¹³⁴. Avšak izraelští Arabové z mého výzkumu se nejvíce sebereflektovali na základě náboženství, tedy s islámem. Pro mě jako výzkumníka, který podstoupil nejdříve zúčastněné pozorování, byl tento fakt téměř matoucí. Setkala jsem se se spoustou izraelských Arabů, kteří se nemodlili a nedodržovali striktně islám a i přesto se nejvíce cítili jako muslimové¹³⁵.

¹³² Na očarování skrze černou magii odpovídá šejch Ahmad Kutti, je seniorským lektorem a učencem na islámském institutu pro Toronto, Ontario a Kanadu:

http://www.islamawareness.net/BlackMagic/fatwa_immunity.html

¹³³ Pojem „Arabové 48“ je zde mé vlastní pojmenování Arabů v Izraeli, kteří se sami často takto nazývají. V práci je skupina označena jako izraelští Arabové či Arabové v Izraeli, kdy tyto názvy dané skupiny jsou nejrozšířenější.

¹³⁴ Viz kapitola 1.1

¹³⁵ Vyučování islámu na školách v Izraeli viz kapitola 4.2

Sebeidentifikace je zapříčiněna touhou člověka patřit do skupiny. Pokud se izraelští Arabové nedokáží zcela identifikovat s Palestinci, ale také ani se státem Izrael či s Židy, tak sebe identifikují právě na základě islámu. Podle mého pozorování se jedná o jistý druh lokálního islámu, který nemá velký vliv na veřejné chování jedinců, nepraktikují islám tak intenzivně, jako v arabských státech. Okrajově škola a pak také rodina jsou jediným zdrojem setkání se s islámem ve státě. Zde samozřejmě nepočítám vliv zahraničních médií či internetu.

Dále jsem se také zajímala o vliv státu Izrael na identitu Arabů v Izraeli. Arabové se již od třetí třídy začínají učit vedle jazyka arabského také hebrejský jazyk a v middle school se ke studiu islámu také přidává studium židovství. Na střední škole je islám již pouze volitelným předmětem a v arabských vesnicích se vyučuje v arabském jazyce a stále se učí jazyk hebrejský. Arabský jazyk, jako identita státní příslušnosti, je tímto systémem výuky a také faktem, že je hebrejšina primárním jazykem státu Izrael, velice ovlivněn. V kapitole 4.2 jsou uvedeny některé slovní výpůjčky, které ovlivnily mateřský jazyk izraelských Arabů. Od žádného Araba neuslyšíme arabštinu ovlivněnou židovským jazykem, tuto arabštinu uslyšíme pouze od izraelských Arabů. Také jsem do této kapitoly zahrnula spisovatele Sajjida Kašuu, který se stal novou generací izraelsko-arabských spisovatelů, kteří píší svá díla výhradně v hebrejštině. V jeho dílech je výborně a sarkasticky vystižena krize identity izraelských Arabů a čerpá také z vlastní zkušenosti ze svého vlastního života. Přijmout de facto „cizí jazyk“ za svůj oficiální jazyk je velkým ovlivněním identity a také myšlení.

Zajímala jsem se také o to, jak je stát Izrael vnímán mými respondenty. Nejčastěji Arabové identifikovali stát Izrael jako demokratický stát. Porovnávala jsem své výsledky s výsledky z výzkumu Tamar Karin Schafferman a naše výsledky se lišily. Většina mých respondentů uznávala stát Izrael a také jako stát, který dodržuje demokratické principy a u výzkumu Tamar Karin Schafferman se hodnoty lišily, kdy její respondenti spíše neuznávali Izrael jako demokracii. Pouze

čtvrtina dotazovaných z mého výzkumu se vyjádřila k tomu, že necítí žádný rozdíl v chování k arabské populaci a zbytek respondentů (i ti, kteří označují Izrael za demokracii) cítí rozdíly v chování k Arabům a Židům. Arabové si nejčastěji stěžovali v rozdílech v pracovních příležitostech, kde Židé mají lepší předpoklady k získání lépe placené práce. Další stížnosti byly mířené na vysoké školy, které mají prominentní obory jako medicína. Na tyto obory musí po střední škole arabští muži čekat 3 roky a ženy 2 roky, z důvodu povinné vojenské docházky židovských vrstevníků.

Přes neduhy, se kterými přichází denně izraelští Arabové do styku, jako je jistá forma diskriminace, tak jsou povětšinou v Izraeli spokojeni a vyzdvihují vedle již zmíněné demokracie také vysokou životní úroveň, sociální systém nebo vysoký stupeň lékařského ošetření. Do budoucna vidí svůj život v Izraeli a neměnili by život za život v jiném arabském státě. Tito Arabové, kteří jsou sympatizanty se státem Izrael, hledí negativně na ostatní arabské státy a také ostatní Araby. Vidí arabské státy jako despotické, nedemokratické a obyvatelé těchto států vnímají jako pokrytecké muslimy s nízkou životní úrovní. I ti Arabové, kteří jsou v minoritním zastoupení, kteří sdělili svoji nespokojenost se státem Izrael, si většina respondentů zvolila k životu Izrael a nikoliv žádný arabský stát. I když naznačovali své sympatie k arabským státům, kde by žili v hegemonně založeném společenství, dokonce by se zde cítili bezpečněji, tak i přes tyto sympatie s arabskými státy si volí život v Izraeli. Setrvání v Izraeli je zapříčiněno ihned několika faktory a to vyšší životní úrovní v Izraeli a lepším ekonomickým zázemím, než které nabízí arabské státy, také nevole opustit stát, ve kterém žijí a mají zde po několik generací své rodiny a pozemky.

Dozvěděla jsem se, že i když jsou Arabové v Izraeli primárně Araby muslimského vyznání, tak mají zákaz vstupu téměř do všech arabských států, stejně tak jako Židé. Izraelští Arabové často vyčítají arabským státům, do kterých nemají povolený vstup, jejich ignoraci či nevědomost arabského života v Izraeli. Arabské státy nerozlišují, jestli cestující je Žid nebo Arab, díky pasu jsou viděni stejně. Dle mých respondentů mohou

s jistotou navštívit Jordánsko a Egypt. Díky dobrým vztahům s Jordánskem, mají izraelští Arabové možnost vycestovat do nejsvatějšího města islámského náboženství, do Mekky. Izraelští Arabové se nejčastěji autobusy dopravují do Jordánska, kde na hranicích dostanou od příslušných státních orgánů časově omezený jordánský pas, se kterým mají povolený vstup do Saúdské Arábie.

Velice mě také zaujaly tradiční magické rituály, kterých jsem byla ve vesnici Dár al-Asad svědkem. Magie prochází snad každými zeměmi, tradicemi, kulturami a náboženstvími. Nejčastějším a lehkým způsobem očarování bylo očarování způsobené závistí. Tato myšlenka byla velmi zajímavá. Lidé v Dár al-Asad, jsou tedy dle jejich názorů, denně vystaveni vlivu magie a zášti proti vlastní osobě sousedy, známými či dokonce rodinou. Následná léčení probíhala přes islámskou praxi. I díky této lokální islámské praxi je silná sebeidentifikace na základě náboženství, které je chrání.

Velice mě také zaujaly tradiční magické rituály, kterých jsem byla ve vesnici Dár al-Asad svědkem. Magie prochází snad každými zeměmi, tradicemi, kulturami a náboženstvími. Nejčastějším a lehkým způsobem očarování bylo očarování způsobené závistí. Tato myšlenka byla velmi zajímavá. Lidé v Dár al-Asad, jsou tedy dle jejich názorů, denně vystaveni vlivu magie a zášti proti vlastní osobě sousedy, známými či dokonce rodinou. Následná léčení probíhala přes islámskou praxi. I díky této lokální islámské praxi je silná sebeidentifikace na základě náboženství, které je chrání.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

BEININ, Joel. *Was the red flag flying there?: Marxist politics and the Arab-Israeli conflict in Egypt and Israel, 1948-1965*. Berkeley: University of California Press, c1990, xix, 317 p. ISBN 05-200-7036-4.

BROŽ, Ivan. *Arabsko-izraelské války: 1948-1973*. 1. vyd. Praha: Epoque, 2005, 358 s. Polozapomenuté války. ISBN 80-863-2891-0.

CASPI, Mishael a Jerome David WELTSCH. *From slumber to awakening: culture and identity of Arab Israeli literati*. Lanham, MD: University Press of America, 1998, xxxiv, 257 p. ISBN 07-618-1193-1.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister, 2007, 321 s. ISBN 978-80-87029-16-9.

ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 351 s. D (Grada). ISBN 978-802-4729-107.

FRASER, T. *The Arab-Israeli conflict*. 2nd ed. New York, N.Y.: Palgrave Macmillan, c2004, xiv, 190 p. Studies in contemporary history (Palgrave Macmillan (Firm)). ISBN 14-039-1338-2.

HIRST, David. *Puška a olivová ratolest: kořeny násilí na Blízkém východě*. 1. vyd. v českém jazyce. Překlad Josef Orel. Praha: BB art, 2005, 557 s. ISBN 80-734-1434-1.

CHAPMAN, Colin. *Čí je země zaslíbená?: pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci*. Vyd. 1. Překlad Radek Hanzl. Praha: Volvox Globator, 2003, 332 s. Ypsilon (Volvox Globator), 6. sv. ISBN 80-720-7507-1.

IBN ISHÁK, Muhammed. *Muhammad: život Alláhova proroka*. Vyd. 1. Praha: Leda, 2009, 230 s. ISBN 978-807-3351-847.

JANDA, Richard. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2010, 379 s., [8] s. obr. příl. Encyklopedie Britannica. ISBN 978-807-2176-281.

JIRYIS, Šabrī. *The Arabs in Israel*. New York: Monthly Review Press, c1976, xviii, 314 p. ISBN 08-534-5377-2.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1992, 292 p. ISBN 80-702-1125-3.

LEBRECHT, Hans, *Palestinci: dějiny a přítomnost.*, 1.vyd, Praha: Svoboda, 1984, 326 s., překlad Zdeněk Kubeš.

MÁDR, Milan. *Stopami tragédie: imperialismus, sionismus a osudy Palestinců*. Praha: Rudé právo, 1982. Knihovna Rudého práva; 5/82.

MUSIL, Alois. *Zaslíbená země: Nová Palestina*. Praha: Melantrich, 1937, 228 s. Dnešní Orient ; sv. 7.

MUZIKÁŘ, Josef. *Palestinská otázka: vznik a vývoj do konce první arabsko-izraelské války v roce 1949*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983, 255 s.

POJAR, Miloš. *Izrael*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Libri, 2009, 202 s. Stručná historie států, sv. č. 60. ISBN 978-807-2774-357.

SACHAR, Howard Morley. *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Překlad Ervín Hrych, Helena Hrychová. Praha: Regia, 1999, 767 s. ISBN 80-902-4844-6.

SENGERS, Gerda. *Women and demons: cult healing in Islamic Egypt*. Boston, MA: Brill, 2003, viii, 302 p. ISBN 90-041-2771-2.

SCHULZE, Kirsten E. *Arabsko-izraelský konflikt*. 1. vyd. Brno: CPress, 2012, 182 s. ISBN 978-802-6400-004.

SWEDENBURG, Ted. *Memories of revolt: the 1936-1939 rebellion and the Palestinian national past*. Fayetteville, Ark.: University of Arkansas Press, 2003, xxxiv, 266 p. ISBN 15-572-8763-5.

ŠLACHTA, Mojmír, Tomáš BURDA a Milan HOLEČEK. *Ohniska napětí ve světě*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2007, 187 s. ISBN 978-808-6034-744.

Články dostupné na internetu:

AVRAHAM, Rachel, *Stories of Israeli Arabs in the IDF*, 31. 5. 2013, United with Israel, dostupné online: <http://unitedwithisrael.org/stories-of-israeli-arab-soldiers-in-the-idf/>

BATYA, Shimony, *Shaping Israel-Arab Identity in Hebrew Words – The Case of Sayed Kashua*, Spring 2013, Israel Studies, Volume 18, Number 1, pp. 146-169, dostupné online: <http://muse.jhu.edu/journals/is/summary/v018/18.1.shimony.html>

CAMIN, Debra, *In Some Israeli Schools, It's Arabic in First Period and Hebrew in Second*, 25. 4. 2013, The Atlantic, dostupné online: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/04/in-some-israeli-schools-its-arabic-in-first-period-and-hebrew-in-second/275300/>

CROWCROFT, Orlando, *Three Jewish Israelis admit kidnapping and killing Palestinian boy*, 14. 7. 2014, The Guardian, dostupné online: <http://www.theguardian.com/world/2014/jul/14/three-jewish-israelis-charged-kidnapping-killing-palestinian-boy>

ČECH, Pavel, *Transliterace a transkripce hebrejštiny: Základní problémy a návrhy jejich řešení*, 2009, Listy filologické CXXXII, 3-4, pp. 305-339, dostupné online: http://www.academia.edu/1948676/TRANSLITERACE_A_TRANSKRIPC E_HEBREJSTINY

HLAVÁČ, Adam, *Židovská teroristická organizace Irgun*, 21. 5. 2007, Global politics, dostupné online: <http://www.globalpolitics.cz/clanky/teroristicka-skupina-irgun>

KALÁT, Jiří, *Duchové z Dajr Jásín*, 12. 4. 2013, Literární noviny, dostupné online: <http://literarky.parlamentnilisty.cz//blogy/jiri-kalat/14259-duchove-z-dajr-jasin>

RAVED, Ahiya, *Arabs and Jews protest in Haifa: We refuse to be enemies*, 6. 7. 2014, Israel and Stuff.com, dostupné online: <http://www.israelandstuff.com/arabs-jews-protest-in-haifa-we-refuse-to-be-enemies#.U7iYGXhtVxs.facebook>

ROSEN, Jonathan, *Inside out: A Jewish and democratic Israel*, 5. 3. 2014, The Jerusalem Post, dostupné online: <http://www.jpost.com/Opinion/Columnists/Inside-out-A-Jewish-and-democratic-Israel-344419>

RUBIN, Shira, *In Divided Jerusalem, a School Bridges Boundaries Between Young Israeli Arabs and Jews*, 7. 11. 2013, Tablet Magazine, dostupné online: <http://www.tabletmag.com/jewish-news-and-politics/151749/arab-jewish-school>

SCHAFFERMAN, T. Karin, *Arab identity in a Jewish and Democratic State*, 4. 5. 2008, The Israel Democracy Institute, dostupné online: <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>

SULAIMAN, J. Sadek, *The Arab Identity*, Winter 2007, Al-Hewar/The Arab-American Dialogue, online: <http://www.alhewar.com/Baskets.htm>

Min Sundúq al-baríd, 27. 8. 2009, Arabil, dostupné online: <http://www.iba.org.il/arabil/?entity=562630&type=5&page=242>

Seriál o arabském světě, Naděje velkého šarífa., IX. díl, 6. 10. 2010, Týden.cz, dostupné online: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/mista-kde-to-vre/nadeje-velkeho-sarifa-ix-dil_161191.html#.U5UxLvnV9Cg

Ostatní internetové zdroje

<http://main.knesset.gov.il/Pages/default.aspx>

<http://www.unrwa.org/>

<http://www.shoahlegacy.org/cs>

<http://www.1948.org.uk/unscop/>

<http://prrn.mcgill.ca/background/>

<http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx>

<http://www.arableagueonline.org/hello-world/#more-1>

<http://en.idi.org.il/>

<http://middleeast.about.com/od/glossary/g/dunum-dunam.htm>

<http://muse.jhu.edu/>

<http://most.gov.il/english/Pages/default.aspx>

https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/arabstat.html

http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/newpop.html

https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/israeliarabs.html

<http://www.penize.cz/kurzy-men/6510-izraelsky-sekel>

<http://www.mahal-idf-volunteers.org/information/background/content.htm>

<http://www.aauj.edu/>

<http://www.idf.il/>

<http://www.koranoislamu.cz/>

<http://www.islamawareness.net/BlackMagic/magic.html>

http://www.islamawareness.net/BlackMagic/fatwa_immunity.html

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/sheikh>

<http://www.kafesspo.estranky.cz/clanky/jak-uvarit-arabskou-kavu.html>

<http://www.questionsonislam.com/article/what-does-8220dhikr8221-mean>

<http://www.islamreligion.com/articles/4005/>

<http://archiv.eretz.cz/?p=4866>

<http://lostislamichistory.com/the-nakba-the-palestinian-catastrophe-of-1948/>

9 RESUMÉ

The Arabs in Israel: History and Identity of the Group

The aim of my thesis is to introduce new group of Arabs. My aim is describe historical development too. In the history are particularly interested in the historical context before the announcement of the State of Israel. I'm talking about the seizure of land by Jewish immigrants and developments in the country. I also deal with the actual declaration of the State of Israel and its impact on the further development of the Arab-Israeli identity. It was the first part of my work.

The second part of the thesis deals with the right development and identity formation, which is dependent on several factors. The first factor is the historical-political nature, a proclamation of the State of Israel in 1948 and change the status of Arabs in the country (from majority to minority status). The declaration of the State of Israel Arabs also lost relations with other Arab states and remained isolated from each other. This factor had a fundamental influence on the formation of the first Arab identity. Another influence on the identity of the State of Israel as such. The State of Israel is a democratic system, but was primarily based on the Jewish population. Everything, therefore, takes place in the Jewish overhead. The main language in the state is Hebrew and also is taught in elementary and secondary schools for the Arab population. Taught not only the Hebrew language, but also adds to the study of the Jewish religion. Impact on state Arab identity is huge. Another influence on the Arab-Israeli identity is sense of belonging to the Palestinian people. Still, most Israeli Arabs supports the rights of the Palestinian people and Israel see as their oppressors.

My thesis outlines feelings and self-identification of Israeli Arabs and a crisis of identity. All results that are at work are based on my own research in northern Israel. Quantity of the responders was not great and the results can not be generalized to the entire Arab population of the State Israel. But we can make our point of view on this group.

10 PŘÍLOHY

Questionnaire

Gender (الجنس):

Age (العمر):

Work profession (المهنة):

Educational attainment (التحصيل العلمي):

Town (البلده):

2. What are the differences between Israel and Arab countries?

(ما هو الفرق بين اسرائيل و الدول العربيه؟)

2. Do You have some family related in Palestina?

(هل يوجد لك عائله او اقارب في فلسطين؟)

3. How do You feeling the most?

(هل تشعر بانك ؟)

1 Israeli Arab (عربي اسرائيلي)

2 Palestinian Arab (عربي فلسطيني)

3 Muslim (مسلم)

4 Israeli (اسرائيلي)

4. Do You know about some different behavior against Arab citizens and Jews citizens in state Israel? I mean for example in school, work, authorities...?

(هل تشعر بالتمييز او اختلاف في التعامل بين المواطنين العرب و اليهود مثلا في المدارس , العمل و الدوائر الحكوميه ؟ اذا كان جوابك نعم اعطي مثلا)

5. Are You satisfied with live in Israel? If You are not write why.

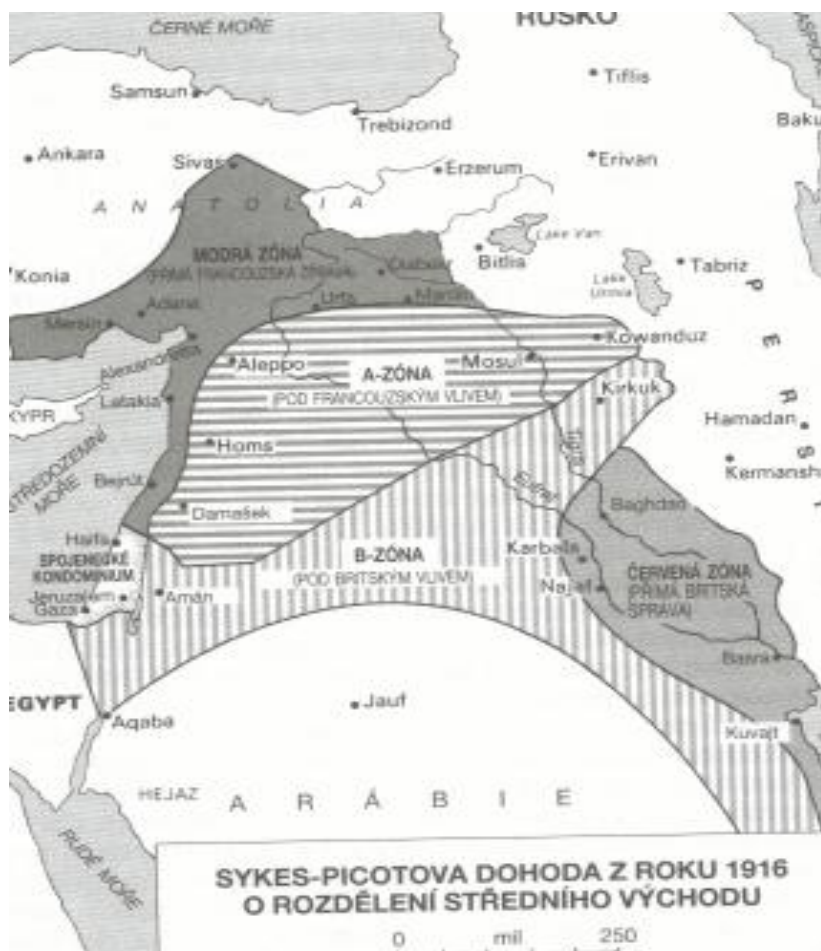
(هل انت راضيا في العيش في اسرائيل. اذا كان جوابك بنعم او لا فاكتب لماذا ؟)

6. Would You rather to live in Israel or in another Arab State? If You want to live in another Arab State, write in which one and why.

(هل تفضل العيش في اسرائيل او في دولة عربيه اذا كنت تفضل العيش في دولة معينه فاكتب ما هي و لماذا ؟)

7. Are You proud of You are Israeli Arab? Write yes or no and why.

(هل انت فخور في انك عربي اسرائيلي؟)

Příloha č. 2 - Sykes-Picotova dohoda.¹³⁶

Příloha č. 3 zobrazuje v pravém poli židovské osídlení v mandátu Palestina a pravá strana obrázku zobrazuje plán rozdělení Palestiny na arabský a židovský stát, dle Společnosti národů.¹³⁷

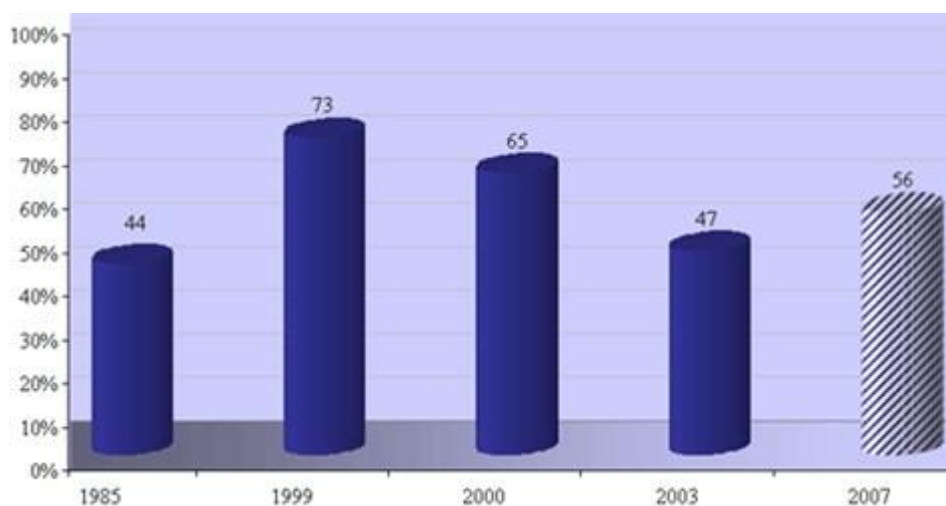
¹³⁶ Dostupné online: <http://archiv.ertz.cz/?p=4866>

Příloha č. 4 v levém poli se nachází fotografie samotného Sajjida Kashui, uprostřed je jedno z jeho neznámějších děl (*Second Person Singular*) a na poslední části fotografie je vyobrazen oblíbený izraelský televizní seriál (*Arab Labor*).¹³⁸

Support of Equal Rights for Israeli Arabs

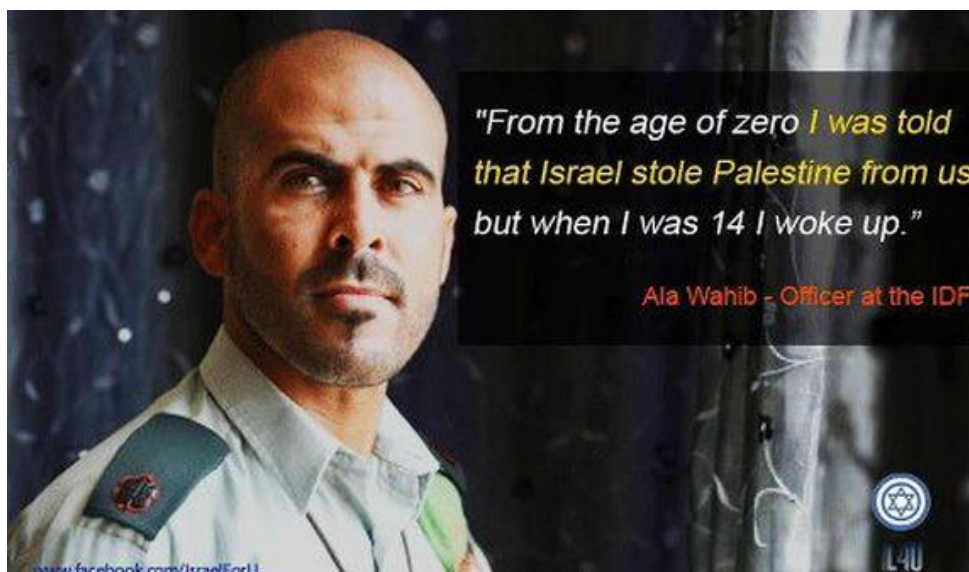
(among Jews; in percentages)

Příloha č. 5 značí procentuální znázornění výzkumu Tamar Karin Schafferman.¹³⁹

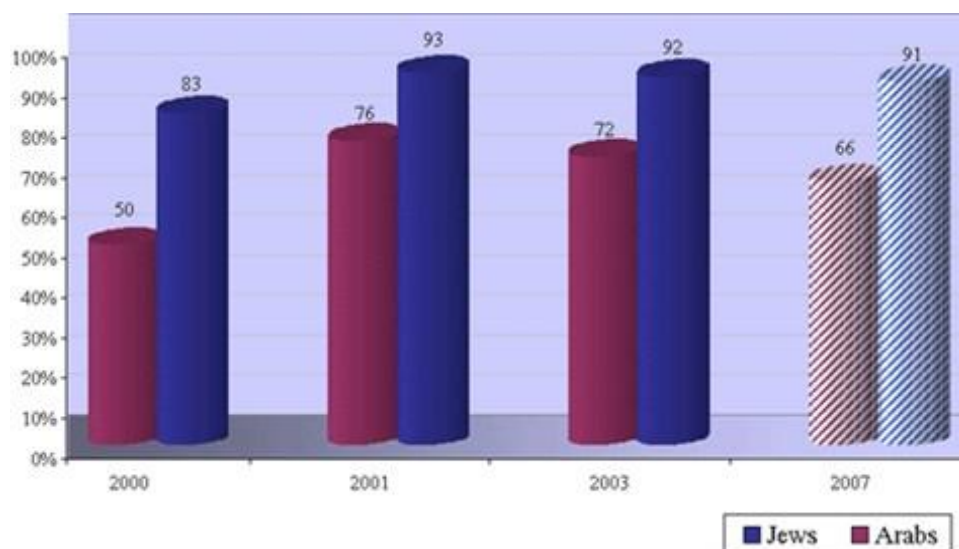
¹³⁷ Dostupné online: <http://lostislamichistory.com/the-nakba-the-palestinian-catastrophe-of-1948/>

¹³⁸ <https://hillelsd.wufoo.com/forms/slwdwxx0lhpbxl/>

V příloze č. 6 je vyobrazen izraelský Arab, který je důstojníkem v IDF.¹⁴⁰

The Relationship between Jews and Arabs 2000 – 2007 (Not good or Not good at all; in percentages)

Příloha č. 7 vyobrazuje druhý výzkum Tamar Karin Schafferman, opět v procentuálním zobrazení.¹⁴¹

¹³⁹ <http://www.wen.co.il/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%81%D9%88%D8%A7-%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%AF%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%B3%D8%AF-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D9%84%D9%8A%D9%84%D9%8A%D8%A9/15447.news>

¹⁴⁰ <http://unitedwithisrael.org/stories-of-israeli-arab-soldiers-in-the-idf/>

¹⁴¹ <http://en.idi.org.il/analysis/articles/arab-identity-in-a-jewish-and-democratic-state>